

KOMPANIK ZSÓFIA ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
(8330 Sümeg, Rendeki utca 1.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM-azonosítója: 036785	Intézményvezető: Papp Lászlóné	
Legitimációs eljárás		
Nevelőtestület / szakmai munkaközösségek nevében: ..... Alkalmazotti közösség nevében:	Szülői szervezet nevében:	
A Pedagógiai Program módosítása - 2022. szeptember 1-jei hatályba lépéssel - Nkt. 26. § (1) bek. alapján- a fenntartóra nem terhel többletkötelezettséget. ..... Papp Lászlóné intézményvezető		..... fenntartó nevében
A Pedagógiai Programot az óvoda vezetője döntési hatáskörében -Nkt. 26. § (1) bek. alapján- a ...../ 2022. (08.31.) számú határozatával jóváhagyta. ..... intézményvezető		
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.kompanik.hu	Érvényessége: 2022.09.01-től visszavonásig	
Verziószám: 1/2022.	Készült: 2 eredeti példányban Iktatószám: 281/2022.	
Ph.		

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ GONDOLATOK	6
1. ELŐZMÉNY, HELYZETELEMZÉS	8
2. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP, CÉLJAINK	11
2.1. Óvodakép	11
2.2. Gyermekkép	11
2.3. Céljaink	12
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	13
3.1. Az egészség és környezeti nevelés alapelvei - Az egészséges és kulturált életmód alakítása	13
3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	19
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	26
4.1. Személyi feltételek	26
4.2. Tárgyi feltételek	30
4.3. Óvodai nevelésünk feltételrendszere	33
4.4. Az óvoda kapcsolatrendszere	42
A kapcsolattartás szinterei:	42
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	51
5.1. Játék	51
5.2. Verselés, mesélés	55
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	57
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	59
5.5. Mozgás	63
5.6. A külső világ tevékeny megismerése	66
5.7. Munkajellegű tevékenységek	73
5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	74
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	76
ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS	78
ZÁRADÉK	80
FELHASZNÁLT IRODALOM	81
MELLÉKLETEK	82

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde

Rövidített neve: Kompanik Óvoda

Az intézmény címe és elérhetőségei:

Székhelye: 8330 Sümeg Rendeki utca 1

E-mail: kompanikovi@gmail.com

Web: www.kompanik.hu

Tel: 06-87-550- 207,550-208

Maximális gyermeklétszáma: 200fő

Csoportjainak száma: 6

Csoportok szervezésük szerint: Elsődlegesen vegyes életkorúak, de nem zárkózunk el az azonos életkorú gyermekek alkotta csoport szervezésétől sem.

A költségvetési szerv főtevékenységének

államháztartási szakágazati besorolása:

szakágazat száma szakágazat megnevezése

1 851020 Óvodai nevelés

A költségvetési szerv alaptevékenysége: Óvodai

nevelés. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC.

törvény 8. § (1) bekezdése szerint a gyermekek 3 éves

korától a tankötelezettség kezdetéig történő óvodai

nevelés biztosítása. Az óvoda ellátja a beilleszkedési,

tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő és/vagy

sajátos nevelési igényű, szakértői bizottság szakértői

véleménye alapján integráltan nevelhető

enyhe értelmi és enyhe beszéd fogyatékos, valamint

érzékszervi (hallás) fogyatékos gyermekek nevelését.

Bölcsődei ellátás: A családban nevelkedő 3 éven aluli

gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását

és nevelését, óvodai nevelésre való felkészítését

biztosítja.

Telephelye: Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde 8330

Sümeg Arany János utca 2/1.

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:

A költségvetési szerv fenntartójának megnevezése:

Sümeg Város Önkormányzata

Székhelye: 8330 Sümeg, Béke tér 7.

Tel: 06-87- 550-750

E-mail: sumegph@sumeg.hu

A pedagógiai program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védeleméről és gyámügyi igazgatásról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII. 22.) Korm.rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. LXXIX. törvény
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde hatályos Alapító Okirata
- Sümegi Önkormányzat hatályos Köznevelési Konceptiója
- A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde nevelőtestületi határozatai

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igenyu_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve
https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/irányelvek_nemzetiség_i_oktatashoz
- Összevont Önértékelési kézikönyv, Hatodik, javított kiadás

- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/psze/Onertekelesi_kezikonyv_2022.pdf
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hatodik, módosított változat
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pedminosites/2021/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszerében_6.pdf
- KIEGÉSZÍTŐ ÚTMUTATÓ az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/ovoda_kieg_2018.pdf

A pedagógiai program

Alkotója az intézmény nevelőtestülete

Jóváhagyta: Papp Lászlóné intézményvezető

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk

A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik

A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően - évente a szülői igényekre alapozva – biztosított.

BEVEZETŐ GONDOLATOK

Helyi nevelési programunkat Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel c. programja alapján adaptáltuk 1999-ben. A program bevezetése folyamatosan történt a csoportokban. Csoportjaink vegyes életkorú gyermekekből álltak. 2000-ben Sümeg Város Képviselőtestülete a város két óvodáját összevonta. A nevelőtestület mindkét épületben ragaszkodott a helyi nevelési programjához. 2012-ben a székhelyen és a telephelyen működő intézmény egy épületbe költözött. Ennek megfelelően dolgoztuk át programunkat, amelyet a szülőkkel, egyetértésben, véleményezés, (egyetértés) után Sümeg Város Önkormányzatának Képviselő Testülete 2013. augusztus 26-án jóváhagyott. Pedagógiai Programunk alapját, Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című alternatív program elemei és a kompetencia alapú óvodai nevelési programcsomag képezte.

A 2021. évi felülvizsgálatot egyrészt az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendeletet módosító 137/2018.(VII.25.) Korm. rendelet változásai tették szükségessé, mely az alábbi területekre terjedt ki:

- Az óvodai nevelés feladatai közül az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- Az óvodai élet megszervezésének elvei közül az óvoda kapcsolatai. Az óvodai élet tevékenységformái közül: Verselés, mesélés, Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, illetve a Külső világ tevékeny megismerése.

Másrészt:

A sum/7792-5/2020. határozatszámmal, 2019. 11.20. nappal hatályba lépett módosított Alapító Okiratnak megfelelően az óvoda ellátja a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő és/vagy sajátos nevelési igényű, szakértői bizottság szakértői véleménye alapján integráltan nevelhető enyhe értelmi és enyhe beszéd fogyatékos, valamint érzékszervi (hallás) fogyatékos gyermekek nevelését.

Alapító okiratunk sum/6851-4/2021 határozatszámmal történő módosítását a bölcsődei telephely megnyitása tette szükségessé. A Bölcsőde szakmai programja nem képezi részét az óvoda pedagógiai programjának, külön dokumentumban található.

Harmadrészt:

A vezetői, intézményi tanfelügyelet értékelés 2018-ban fejleszhető területként jelölte meg a stratégiai dokumentumok felülvizsgálatát, jogszabályi követését. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni: a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez; b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel. (32./2012. (X.8.) EMMI rendelet)

Mindezek szellemében alkottuk meg saját Pedagógiai Programunkat, melyben felhasználtuk az előző program elemeit, emellett más alternatív nevelési modellekből is építkeztünk. Közös nevelési programunk kimunkálása többéves együttgondolkodás, munkafolyamat eredménye volt. A nevelőmunkánkat jellemző célokkal, feladatokkal ma is azonosulni tudunk ezért a korábban megfogalmazott tartalmakat, melyeket a változások

nem érintettek, változatlanul hagyjuk. Tesszük ezt azért is, mert nevelőmunkánk helyességében megerősítettek bennünket a tanfelügyeleti ellenőrzések, minősítések szakvéleményei, értékelései, illetve azok a szülői vélemények, amelyek eddigi munkánkat elismerik. Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel ez a dokumentum biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz. Szándékunk szerint Pedagógiai Programunk biztos támpontokat ad az óvodapedagógusok nevelőmunkájához és a nevelőmunkát segítő pedagógiai asszisztensek, dajkák közreműködéséhez.

Felgyorsult és változó világunkban a modern élet stressz- hatásaival szemben különösen óvni és védeni kell gyermekeinket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzük a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazokkal a tapasztalatokkal, amelyekkel eligazodhatnak a világban.

A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. A változásokhoz való ésszerű alkalmazkodás pedagógiai hangsúlyváltozásokat is eredményezett. Egyetlen óvoda sem hagyhatja figyelmen kívül az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját. Minden óvodában ehhez igazodva azonos alapról indulva kell eleget tenni a világot ma jellemző sokszínűség elvárásainak. Programunk egy lehetőség a sok közül. Pedagógiai hangsúlyai: a gyermekek egyéni különbözőségei, a családi nevelést kiegészítő szocializáció egy sajátos természeti és társadalmi közegben, számítva a szülők együttműködésére.

Programunk a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, épít tulajdonságaikra, viselkedésükre, érdeklődésükre, korábbi ismereteikre és tapasztalataikra.

Pedagógia koncepciónk kidolgozását messzemenően befolyásolta még, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. „A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.” (ONAP)

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességeket melyekre szükségük lesz e gyorsan változó világban. A szülők, fenntartónk, a nevelésben együttműködő partnereink támogatásához segít.

Sümege, 2022. augusztus 31.

Papp Lászlóné
intézményvezető

1. Előzmény, helyzetelemzés

Sümege Város Önkormányzata 2000-ben városunk két óvodáját szervezetileg összevonta. Az új intézményünk ekkor vette fel Kompanik Zsófia nevét. 2008-ban a képviselő testület az Árpád utcai épület megüresedett óvodai csoportszobájában létrehozott egy bölcsődei csoportot. Ettől az évtől működött az óvodában integrált bölcsődei csoport 12 férőhellyel. 2012-ben Sümege Város Képviselő Testülete a 267/2012 (VII.26) határozata értelmében az óvoda az addigi két épületéből egy épületbe költözött a Rendeki utca 1. sz alá. Itt kapott helyet a bölcsőde is az óvodától elkülönített épületrésszel és udvarral. Sümege Város Önkormányzata TOP-1.4.1-15-VE1-2016-00017 Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde fejlesztése Sümegeen pályázati projekt alapján akadálymentesítést, eszközbeszerzést, az épület hőszigetelését, nyílászárók cseréjét, energetikai felújítását végezte el. A bölcsőde udvarán fa szerkezetű szilárd burkolatú terasz kialakítása történt. Sümege Város Önkormányzata nyert a TOP-1.4.1-16-VE1-2017-00026 azonosítószámú „Bölcsőde fejlesztése Sümegeen 2. ütem” című pályázaton. A projekt keretében egy új, korszerű bölcsőde építése valósulhatott meg, amely 12 férőhelybővülést és a tornaszoba építésével újabb nevelési funkciók megfelelő színvonalú ellátását eredményezte. A projekt során az intézmény új eszközökkel is gazdagodott. Az új épület az óvoda udvarán helyezkedik el, modern építészeti megoldásokkal készült. Bejárata az Arany János utca felől, parkolóhelyek biztosításával lett kialakítva.

2018 nyarán a TOP-1.4.1 című pályázat keretében megtörtént a székhely épület energetikai felújítása, így még korszerűbb környezetben nevelhetjük a gyermekeket.

Korszerű, tágas, sok fával és növényvel körülvett udvaraink megfelelő játszóterületet biztosítanak az ide járó gyerekek számára. Az intézmény jelenleg 6 óvodai csoporttal működik, ebből három csoport az emeleten van, három a földszinten. Mindkét szinten van egy-egy csoportszoba is, mely délután a fakultatív foglalkozásokra is lehetőséget ad. Az emeleten van egy fejlesztőszoba is. Mindegyik csoportszobánk tágas, világos, esztétikusan és otthonosan berendezett, melyekben sokszínű tevékenységet és megfelelő mozgásteret biztosítunk az ide járó gyerekeknek. A mosdó helységeink felújítottak. Jól felszerelt nagy tornatermünkben mindennap a beosztás szerinti, foglalkozás keretében mozoghatnak a gyermekek, ugyanakkor lehetőséget nyújt ez a helyiség egyéb sportos foglalkozások és különböző gyermekelőadások tartására is. Sokéves tapasztalattal rendelkező nevelőtestületünk magasan képzett óvodapedagógusokból és dajkákból áll. Kiváló szaktudással, rendszeres önképzéssel igyekszik megfelelni mindenki korunk társadalmi és szakmai kihívásainak. Két pedagógiai asszisztens segíti a munkánkat, mellette a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sümegei Tagintézményének fejlesztő pedagógusai, pszichológusa és logopédusa is, valamint az SNI –s gyermekek fejlesztésére utazó gyógypedagógusok is segítségünkre vannak.

Pedagógiai munkánk során hangsúlyt fektetünk az **egészséges életmódra** nevelésre. Minden nap igyekszünk fogyasztani friss zöldséget vagy gyümölcsöt, sok időt töltünk a levegőn. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyerekek egyéni fejlesztésére és az iskolára való felkészítésre. Jól felszerelt tornateremmel, valamint külön logopédia szobával is rendelkezünk, ahol szakemberek (logopédus, fejlesztő pedagógus) zavartalanul foglalkozhatnak a gyerekekkel.

Gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását célul tűztük ki. **Az intézményünk óvodai nevelésének tevékenysége, a pedagógiai program preferált értékei:** egészséges életmódra nevelés, mozgással, játékkal, differenciált fejlesztés, hagyományok megélése-, környezeti szépség és harmónia

Hagyományápolásunkat az a szemléletmód szabályozza, amely tekintettel van a helyi adottságokra, a gyerekek egyéni fejlettségére és életkorára, arra, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat. Nagy súlyt fektetünk a gyerekek közvetlen tapasztalatszerzésére, az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre. A gyermekek tevékenység közben ismerik meg a néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. A kultúraátadást, a hazaszeretet megalapozását, a történelmi múlt megismerését lehetővé teszik az alkalmankénti látogatások a Sümegi Várban, a Kisfaludy Múzeumban.

Az anyanyelvi nevelést, a könyvek megszerettetését segíti elő az óvoda és a színházi előadások, illetve a gyermekkönyvtár látogatások.

Mozgás is központi helyen van nevelésünkben. A mozgásfejlesztést a rendszeres mozgáshoz szoktatást segíti a Bozsik foci, úszótanfolyam, sportpálya látogatása.

Kiemelt feladatunk a gyermekek számára közel hozni a környezet megismerését, szeretetét, védelmét és a néphagyomány értékeinek átadását.

Óvodapedagógusaink pedagógiai programunk alapján a gyermekek személyiségét, képességeiket változatos, eredményes, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel fejlesztik. A **művészetek** befogadására nevelés komplexitásán az esztétikai érzék és kreativitás fejlesztésének három területét értjük: az irodalmat, a zenét és a képzőművészeteket. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Évente több alkalommal helyet biztosítunk intézményünkben a kultúrát és művészeteket közvetítő programoknak. E színes gyermekprogramok szervezését nagymértékben segítik a szülői támogatások által működő alapítványaink, a Szülői Szervezet, a Várkapitány által felajánlott lovagi torna bevétele.

Óvodánk földrajzi fekvése lehetőséget ad arra, hogy kihasználjuk tágabb környezetünk adottságait. Ismerkedünk a Sümegi Vár műemlékeivel, múzeumlátogatásokat rendszeresen szervezünk, vendégei vagyunk a (minket körül ölelő) múzeumoknak.

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a **környezeti nevelésre**, a környezettudatos életmód és környezetvédelem fontosságára, **a fenntarthatóságra**, mert hisszük, hogy a kiskorban elkezdett neveléssel környezetükre odafigyelő, azt megóvó felnőttek válnak a gyerekekből. 2022-től viseljük az **Örökös Zöld Óvoda** kitüntető címet.

Szeretetteljes légkörben, a másságot tolerálva, a családokkal együttműködve neveljük a ránk bízott gyerekeket, élményekben gazdag gyermekkort biztosítva számukra. Fő célkitűzésünk a gyermekek testi, szellemi fejlesztése játékos formában. A mindennapokban arra törekszünk, hogy a gyermekek tapasztalatokon keresztül, játékos formában szerezhessék meg ismereteiket. Fontosnak tartjuk az egyéni bánásmód elvének érvényesülését és a differenciált fejlesztést. Nevelőmunkánkban felhasználjuk a

néphagyomány, a népi kultúra adta lehetőségeket is, különösen az ének-zene, a mintázás, rajzolás, és mese, vers területén.

Célunk, hogy a gyerekek érezzék jól magukat a mi óvodánkban. Legyenek játékosak, boldogok, érzelmileg kiegyensúlyozottak és egészségesen fejlődőek, hogy a jövő kihívásainak biztonsággal meg tudjanak felelni.

Programunk küldetése – filozófiája

Küldetésünk, közös pedagógiai hitvallásunk lényege, hogy a gyermekeket segítsük hozzá az egyéni képességük és tehetségük kibontakoztatásához, a személyiségfejlődésük legadekvátabb útjainak megtalálásához, az alapkompenciák magas szintű elsajátításához. Egyenlő esélyek biztosításával segítjük a gyermekeket hátrányaik leküzdésében. Az intézmény pedagógiai programjának egyik prioritása az önálló tanulás képességének elsajátítása.

Az intézményünk értéktételezésében és működésében is elkötelezett aziránt, hogy

- megerősítse szervezetét a társadalmi kohéziót erősítő szerepvállalásban,
- az egyének és csoportok sokféleségét elfogadva az integráció és reintegráció kulcsintézményévé váljon,
- felkészüljön minden gyermek fogadására.

Intézményünk pedagógusközössége és felnőtt segítői köre intenzív szakmai kommunikációval, kooperációval alapozza meg és mozgósítja speciális szakmai kompetenciáit annak érdekében, hogy minden egyes gyermeke – az ép és a fogyatékkal élő, a tehetséges és a kevésbé az, a speciális szükségletű (a szociokulturálisan hátrányos, a viselkedési, beilleszkedési problémákkal küszködő, a részképesség-zavarral küzdő, a nyelvi hátrányt mutató stb.) – életésélyeit növelhesse.

Intézményünk támogatja a gyermekeket:

- hogy találkozzanak „valódi önmagukkal”
- felismerjék saját értékeiket, képességeiket
- aktívan vegyenek részt azok továbbfejlesztésében
- megismerjék, megtapasztalják az őket körülvevő és tágabb világot
- egymást (a másik világot és kultúráját) megismerve és elfogadva tudjanak együtt élni és együttműködni
- kialakuljon bennük a művészetek befogadására való igény

2. Óvodakép, gyermekkép, céljaink

2.1. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermeket környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés céljából fakad az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is.

“Hozzon a gyermeknek mindenki amit tud: játékot, zenét, örömet. De, hogy mit fogad el: azt bízunk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

/Kodály Zoltán/

2.2. Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Legfőbb értéknek tartjuk a gyermeket, személyiségének kiteljesítését, védelmét.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Nevelésünk értékei, közvetítjük:

- A biológiai lét - az élet - tiszteletét, az egészség értékét, felelősséget önmagunk életéért, elfogadunk bármilyen szempontból különböző gyerekeket (SNI, HHH) és a többséggel együtt neveljük.
- Az Én harmóniájának, autonómiájának értékét, önnevelést, önismeretet, belső harmóniára törekvést, a környezet érzékeny és környezettudatos magatartásminta fontosságát.
- Tiszteletet a szülők iránt, szeretetet, előítélet-mentességet, önzés leküzdését, a különbözőség elfogadását,
- Legyen igényük az önművelésre, kreativitásra, problémaérzékenységre,
- Tartsák tiszteletben egymás jogait, érzéseit, nemzetét, hazáját,

- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztését, amely elősegíti a szűkebb és tágabb szocializációs közeg iránti érdeklődést, nyitottságot.
- Az egyenlő esélyek pedagógiájának megvalósítása: minden gyermek érezze: fontos számunkra, kíváncsiak vagyunk az élményeire, a kérdéseire.

Minden gyermek fejlődő, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény, életkorától is függően változó és különböző igényekkel, szükségletekkel. Meghatározó fejlődésében az óvoda által biztosított személyi és tárgyi környezet, amelyben önmagához képest fejlődik.

Gyermekképünkben kíváncsi, tevékeny, vidám, nyitott az önkifejezés lehetőségével élni tudó, másokat elfogadó, önmagában bízó kisgyermek él.

A gyermekek joga, hogy testileg, lelkileg jól érezzék magukat az óvodában.

Örömben, nyugalomban, szeretetteljes nevelésben részesüljenek, és meglévő hátrányaik csökkenjenek, valamint a társadalom leendő elvárásainak megfelelően fejlődhessenek.

2.3. Céljaink

A program nevelési feladatrendszer

Az óvodai nevelésben alapelvünk

- A pedagógiai tapintat elemeinek érvényesítése a gyakorlatban: A gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása, a családtagok elfogadása, és feléjük szakmai alázattal való közeledés.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékra; e tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség-tartalmak emberi értékek közvetítéséről; a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiségi és migráns gyerekek számára biztosítjuk a multikulturális és interkulturális nevelés keretein belül a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését társadalmi integrálódását.

A nevelő munka céljai

Közös nevelési célkitűzéseink a rögzített alapelvekre építve határozhatók meg. A kitűzhető célok a személyiség fejlesztésére, a nevelés folyamatára és az intézmények eredményes működtetésére vonatkoztathatók, a pedagógiai folyamat egészére irányulnak.

Célunk olyan gondozási, nevelési, szolgáltató rendszer megteremtése, amely teljes mértékben megfelel az intézményhasználók igényeinek.

A nevelő munkánk során a *személyiségfejlesztés* érdekében az alábbi célokat valósítjuk meg:

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó.
- Pozitív attitűd kialakítása, fenntartása.
- A motiváltság kialakítása, fenntartása.
- A kudarcok megelőzése
- Az egyéni képességek optimális fejlesztése
- Az életkori sajátosságok figyelembevételével a gyerekek kreativitásának fejlesztése.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.

Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét. A demokratikus magatartás normáit sajátítatjuk így el gyermekeinkkel.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1. Az egészség és környezeti nevelés alapelvei - Az egészséges és kulturált életmód alakítása.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- az integráció érdekében óvodába lépéskor megtörténik a HHH gyerekek komplex állapot felmérése. Az óvoda felelőssége, hogy a családból hozott értékeket erősítse (szeretet, tolerancia), szokásokat alakítsa, amelyek szükségesek a társadalmi beilleszkedéshez,
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermek testi képességeinek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának, csökkentése,
- a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- a fogmosás, öltözködés a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához, fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés célja

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés. A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi (szomatikus), a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az óvoda mindennapi nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Egészséges táplálkozás

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

Az óvoda és a pedagógus feladatai :

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli).
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel-, ha csoportjában van a táplálék érzékeny gyermekek- diétájára.

- Az óvodapedagógusok a szülőkkel, támogatókkal közösen szerveznek hetenként legalább egy-két gyümölcs-és zöldség-napot.
- Ügyelnek a diétás étkezés szabályainak betartására.

Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki.

Intézményünkben alaptevékenységként látjuk el diabéteszes gyermekek integrált nevelését. Eddigi tapasztalataink alapján már kiderült számunkra, hogy minden eset más, ezért mindennél fontosabb a családokkal való szoros együttműködés, illetve a folyamatos napi kapcsolattartás biztosítása, mely alapvetően meghatározza feladatainkat.

A gyermekek ellátásában kiemelten igaz, hogy a család irányítása és felelőssége az elsődleges, mi a gyermekek általuk előírt ez irányú gondozását biztosítjuk.

A diabéteszes gyermekek esetében elengedhetetlen a konyhával való kapcsolat, hiszen a cukorbetegség kezelésében meghatározó az étkezés, melyet az étkezésenként grammra bontott cukormennyiség alapján dietetikus határoz meg.

Az óvoda egészségnevelési programja az 1. sz. Mellékletben található.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő testnevelést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás szokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését. A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését az óvodai nevelési programban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenység, a mindennapi testnevelés szolgálja. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése.

Célja: A testi képességek fejlesztése úgy, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.

Feladata: A torna, a mozgásos játékok során fejlesztjük a gyerekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás). A tornának, játékos mozgásoknak teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget biztosítunk.

Személyi higiéné

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza.
- A közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját kosarában. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása:

Az óvadás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.
- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.
- A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket.
- A Szakértői Bizottság pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások: egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások:

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az emeleti fejlesztő szobában található. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Részfeladatok:

SNI gyerekek estében különleges figyelmet fordítunk a sérülés mértékére és ennek megfelelően az egészség megőrzéséhez szükséges technikák elsajátítására és az egészségfejlesztés képességének megszerzésére.

A környezettudatos magatartás megalapozása – Fenntarthatóságra nevelés

*„Bármid van, amire azt mondd enyém, ne feledd hozzágondolni: kölcsönkaptam.
Mert mindenedet az élettől kaptad, s mindenedet vissza kell adnod.”*

(Gárdonyi Géza)

Életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota, valamint az egyén egészségmagatartása, életvezetése.

A környezet- és egészségtudatos magatartás kialakításának létjogosultsága van az óvoda intézményrendszerében.

A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, illetve rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában nevelőtestületünk is sokat tehet. Részünkről az elkötelezettségnek és a gyakorlati megvalósításnak van kiemelkedő szerepe. Ezért gondoljuk, hogy az óvodai környezettudatos magatartás kialakítása: „Apró lépés az óvodának, ugyanakkor nagy lépés a világnak.”

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei:

- az élet tisztelete;
- az egészség értéként történő megbecsülése, óvása
- a tudatos döntések meghozatalának képessége és készsége
- a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe.

Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex ismeret és

tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.

A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszert biztosítunk. Az érzelmek, kifejezőképességek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése. Támazkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk.

A környezet- és egészségtudatos magatartás kialakításának célja

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet kulturális és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés.
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- Évente az óvodai élethez kapcsolódóan igényekre alapozottan, a családokkal együtt „családi nap”.
- A különböző képességfejlesztő tevékenységek során a környezettel, természettel kapcsolatos tartalmak feldolgozása.
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása, újrahasznosítás a mindennapok során.
- Az egészség fogalmának, tartalmának megismerése.
- Az egészséget befolyásoló tényezők megismerése. Mit tehet az egyén a saját egészsége érdekében?
- A különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása.
- Személyes higiéné elsajátíttatása.
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése.
- Anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása.
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága.
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.
- Baleset megelőzés, a viktimizáció (tehetetlenség, kiszolgáltatottság) elkerülése.
- Segítségnyújtás baj esetén.

-A fenntarthatóságra nevelés javasolt tartalmi óvodánkban

- Takarékos víz- papír és energia használat
- Környezetünk tisztántartásában való aktív részvétel, a tárgyi környezet megóvása
- Magaságásokban növények gondozása
- Esővíz gyűjtése
- Komposztálás

- Madárvédelem
- Szelektív hulladékgyűjtés: papír, műanyag, elem, használt olaj, kupak
- Palántázás a csoportszobákban is: hajtatás, palántázás, csíráztatás
- “Természetsarok” kialakítása, gondozása
- Projekthetek, kirándulás, környezetvédelmi játékok, vetélkedők, virágosítás, stb.
- Újrahasznosítással készült játékeszközök, ajándékok, barkácsolása
- Intézményi rendezvények környezettudatos elvek alapján

Jeles Zöld Napok:

- Autómentes (szeptember 22.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Víz világnapja (március 22.)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Madárbarát- kert, Madárovi
- Hulladékgyűjtő világnap (szept.23.)
- Takarékosági „akciók” és programok
- Óvodakert művelése
- Egészségnap (Munkaterv szerint)

Az óvodapedagógusok feladatai

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A komplexitás érvényesítése a különböző tevékenységformák között.
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Baleset megelőzés, a viktimizáció elkerülése.
- Baj esetén segítségnyújtás.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe.

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„A gyermekek úgy éreznek, ítélnek és cselekednek, miként azt azoknál látják, akiket szeretnek és becsülnek”

(Dr. Wlassics Gyula)

Az elmúlt évek során – sok más kérdéssel együtt – az óvodák nevelőtestületei átértékelték a szocializálás gyakorlatát is. Míg az ezredfordulót megelőző években inkább a közösségi - csoport érdekeknek való teljes megfelelést preferáltuk, kevésbé foglalkoztunk az önérvényesítés kérdésével. Az elmúlt két évtized óvodapedagógiai gyakorlata azon elméletet erősítette, mi szerint az egyén személyes boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e és mennyire az önelemzés, önértékelés és önfejlesztés, önismeret, önbecsülés képességével, illetve képessé válik-e arra, hogy saját lehetőségeit keresve és felismerve tegyen érvényesüléséért, ne másoktól várja el mindezt, kiszolgáltatva közben önmagát.

A közösségi normák és szabályok megalapozásával és megfelelő alakításával

nevelőmunkánkban kulcskérdés – s e téren is szükség van a szülőkkel történő együttműködésre – hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az ésszerű korlátok, melyeken túl a gyermek már sérti a mellette élő többiek, a csoport tagjainak érdekeit. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én- tudatának alakulását és engedjen teret a gyermekek önkifejező törekvéseinek.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Óvodánkban a gyermekeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, megnyugtatóan derűs és kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör veszi körül:

- A befogadás egyéni igényekhez igazított gyakorlatának (anyás-apás beszoktatás) és az óvodapedagógusok lehetőség szerinti családi környezetben történő első látogatásának köszönhetően is, a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- Az óvoda valamennyi alkalmazottját pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemzi a gyermekekkel, egymással, valamint a szülőkkel való kapcsolat kialakításában és gyakorlásában, mely gyakorlat mintaként szolgál a gyermek-gyermek kapcsolatok alakulására is.
- Az emberek közötti különbözőségek tiszteletben tartására, elfogadására és megértésére nevelünk.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda gazdag, változatos tevékenységrendszerben olyan szituációkat teremt, amelyekben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Részfeladatok:

A szokás és normarendszer megalapozásánál az utánzásos tanulásra építünk, főként a HHH SNI BTM-es gyerekeknél, erős visszajelzéseket kell kapniuk, hogy biztonságérzetük ki legyen elégítve. Az eltérő viselkedésminta kompenzálása, fokozottabb érzelmi kötődés kialakításával, az utánzásos mintakövetés módszerével.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű az elhanyagolt, valamint kiemelkedő képességű és migráns gyermekek nevelése speciális

ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

A személyiség fejlesztés

Feladatok

A gyermek, személyiségfejlesztésére irányuló nevelő munka egyrészt a nevelők és a gyermekek, közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a gyermeki, közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A személyiségfejlesztés általános célja a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőségek minél teljesebb megvalósulásának, a gyermeki, személyiség teljes kibontakozásának a segítése.

Személyiség fejlesztés az óvodában

Fő feladatunknak tekintjük a harmonikus személyiségfejlesztést, a biztonságos környezet megteremtését, a gyermekek hátrányainak, erősségeiknek feltárását, az óvó-védő funkció érvényesítését. Olyan általános emberi értékek alapozását kezdjük meg – segítve, kiegészítve a családi nevelést – melynek során a gyermekek szeretettel fordulnak embertársaik és a környezetük felé. Kreatívak, pozitív szemléletűek tolerálják a különbözőséget és az átlagtól eltérő társaik viselkedését.

A gyermek személyiségét mindig tiszteletben tartjuk, elfogadjuk olyannak, amilyen. Szeretettel vesszük körül, miközben egyéniségéhez, érdeklődéséhez, egyéni képességeikhez alkalmazkodunk. Hagyjuk szabadon kibontakozni, egyéniségének érvényt szerezni, közben mégis igyekszünk formálni.

A komplex személyiségfejlesztés feltétele az óvodai élet derűs, nyugodt, családias légköre. Fontos tényező az óvodapedagógus modellizáló szerepe, és az érzelmi biztonság megteremtése.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekek személyiségének fejlődéséhez élményszerzési lehetőségeket teremtsen a különböző játékformákon keresztül, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét, fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Ez biztosítja az alapot a gyermek testi, lelki, szociális és érzelmi fejlődéséhez, mely a játéktevékenységek, és az értékek közvetítése által valósul meg.

- fontos a sok pozitív tapasztalatszerzés,
- éljenek meg a gyerekek sok élethelyzetet, melyek hozzájárulnak testi, szociális, érzelmi és intellektuális fejlődésükhöz,
- legyenek képesek problémáikat egymás között megoldani,
- alakuljon ki igényük az egészséges életmódra,
- fő tevékenységi formájuk a játék,
- fejlődjön motorikus, kommunikációs, kognitív képességük.

A tevékenységformák komplexitása lehetővé teszi az egyéni különbségek, sokoldalúságok figyelembe vételét, és differenciálását.

Minden tevékenységformában és nevelési módszerben kidomborodik az egyéni személyiségfejlesztés, mely az adott gyermek aktuális állapotához, fejlettségéhez igazodik. A gyermek nyitottságára építünk nevelőmunkánk során, hozzásegítve a gyermeket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetünket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz, valamint a családdhoz való

kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az ünnepek/ünnepkörök hangsúlyozott lehetőséget biztosítanak a nemzeti identitástudat megalapozására, éppen ezért kiemelt figyelmet kell fordítanunk az ezeket előkészítő élmények megteremtésére.

A közösség fejlesztés

Legalapvetőbb közösség a család, amelybe az egyén beilleszkedik. Ez meghatározza, alapvetően formálja a gyermek fejlődését, a másokhoz való viszonyát. Meghatározó kötődéseket alakíthat ki, amelyeket az intézményes nevelés-oktatásba kerülve lehet és kell alakítani, fejleszteni.

Intézményünkben több különböző szintű közösség szerveződik, működik, él együtt.

Közösségeinket a közös célok, feladatok teremtik meg, és a közös élmények, eredmények (sikerek és kudarcok) fejlesztik, erősítik. Az egyén fejlődése nem választható el a közösségétől, kölcsönösen hatnak egymásra. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos legalapvetőbb feladatunk, hogy a gyermekekben, életkori sajátosságaiknak megfelelően kialakítsuk az intézmény közösségéhez tartozás érzését. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például elfogadás/tolerancia, az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a jóság, a figyelmesség) hangsúlyozása és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Feladatunk a szociális értékrend, a szociális motívumok fejlesztése

- A társak értékeit figyelembe vevő az önérdék és a társak érdekeinek kölcsönös, arányos érvényesülését szolgáló, szükség szerint a másik felet segítő magatartás kialakítása.
- A közvetlen és közvetett szociális kommunikációs képességek fejlesztése (beszélgetés, vita, színházi előadás, képeskönyv nézegetés stb.).
- A gyermekek kötődési hálójának megismerése, és szükség szerint segítség nyújtása az arra rászoruló gyermekeknek. Segítségnyújtás ahhoz, hogy a gyermekek képesek legyenek új kapcsolatok kiépítésére, kapcsolatrendszerük gazdagítására.
- A csoportlétre, szervezeti létre való képesség lehetőségeinek kiaknázása a különböző játékterekben történő közös játék, a kooperatív tanulási technikák, a csoportmunka alkalmazása, az ünnepek, valamint a különböző szerepek során.
- A vezetési képesség fejlesztését szolgálva a játékaikban és egyéb tevékenységeikben a gyermekek tapasztalják meg a „segítő felnőtt” magatartását.
- A szabályokhoz kötött mozgásos és értelmi képességeket igénylő játékok során fejlesszük gyermekeink segítő versengő képességét.
- Reális, az egyes gyermekekhez igazodó teljesítményértékeléssel alapozzuk meg és erősítjük gyermekeink önbecsülését és önbizalmát.
- A betartandó szabályok a gyermekek számára legyenek mindig világosak, betartatásukban a felnőttek következetesek.
- A szabályok kialakításakor mindig a megoldandó probléma kerüljön a középpontba, ne a problémát okozó gyermek.

Az erkölcsi nevelés alapelvei, tartalma, és feladatai

A gyermekek felé közvetítendő erkölcsi értékek:

- Ha szeretünk valakit, akkor szeretünk vele lenni, beszélgetni vele és meghallgatni mindazt, amit mond. Legyen mindig nyitva a szívünk a szeretetre.
- Az egymással való kommunikálás során fontos, hogy hogyan szólunk egymáshoz. Boldog lehet az az ember, aki csendesen, nyugodtan meg tudja oldani a maga gondjait, feladatait, aki ura önmagának, háborgó érzelmeinek és szavainak.
- Ha akár akaraton kívül megbántottunk valakit, kérjünk bocsánatot!
- Megvan mindennek az ideje. A munkának, a pihenésnek, az ünneplésnek és ezáltal az egymásra figyelésnek is. Az ünnepnap érték. Ha ezt jól éljük meg, akkor magunkkal vihetjük ennek a napnak az erejét, lendületét a hétköznapjainkba.
- Mindenkinek nagyon mélyen a szívébe van ültetve a szülők, a vérszerinti rokonok iránti tisztelet és szeretet, amit tudatosan kell ápolnunk. Odafigyeléssel, szófogadással tartozunk szüleinknek.
- Különösen fontos a körülöttünk lévő emberi, állati, növényi élet tisztelete. Nemcsak a saját életet és egészséget, hanem a környezetünkét is szeretni kell. Kerülni kell mindazt, ami veszélyezteti a környezetünket!
- Különleges emberi érték az őszinteség.
- Tartsuk tiszteletben mások tulajdonát, azt kérés nélkül ne vegyük el. Nem szabad visszaélni a bizalommal se, amellyel egy másik ember megajándékozott!
- Fontos az igaz, őszinte szó kimondása, a gesztusok, mozdulatok eredetisége, őszintesége.
- Vegyük észre a rászorulókat, és segítsük őket.

Az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, és a segítségadásban nyilvánul meg. Az óvodapedagógus feladata az erkölcsi nevelés alapját képező szokásrend megtervezése.

- Az óvodai erkölcsi nevelés alapja a szokásrend kialakítása, és az azokhoz való megfelelő alkalmazkodás támogatása.
- A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet.
- Az óvodapedagógus a konfliktusok önálló megoldására törekedve nyújt segítséget a megoldásban.
- Az óvodapedagógus figyelemmel van arra, hogy az egyes szokások, együttélési normák elfogadása, betartása nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél.
- Az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen. A „kettős mérce” (a családi nevelésben is) eleve ellentmond az erkölcsnek.
- Az óvodapedagógus kellő pedagógiai érzékenységgel, a gyermekek ismeretében dönti el, mely szokások illeszthetők az egyes gyerekekhez, és mely differenciált bánásmód segíti fejlődésüket.
- Az óvodapedagógus az erkölcsi nevelés folyamatában arra törekszik, hogy a gyerekek önmagukat tudják értékelni, nemcsak a tanulás folyamán bekövetkező teljesítményeiket, hanem tetteik helyességét vagy annak tévedéseit is. A jó sorrend ez: önértékelés, majd mások tetteinek értékelése.

Közösségi - magatartási szokások és szabályok:

- köszönési formák
- a megszólítás helyzetei
- a kérés, különböző udvariassági szokások formái és helyzetei
- a társakhoz való viszony, az alkalmazkodás
- felnőttekhez való viszony
- tevékenységekhez való viszony
- együttes játék helyzetek

A közösségi élet szokásai és szabályai:

- családi és óvodai napirend
- napi, heti és éves programok
- nemzeti, és a család, a közösség saját ünnepei

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvoda feladata elősegíteni a gyermekek iskolára alkalmassá tételét, amennyire csak lehetséges.

Az értelmi képességek fejlesztésének keretein belül valósul meg az anyanyelvi nevelés. Ez valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

- Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.
- Az anyanyelv megszerettetése és fejlesztése a kommunikáció, különböző formáinak alakítása - helyes mintaadással - az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.”
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása:- Differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülővel való partneri együttműködés módszere, egyéni haladási ütemet segítő differenciált tevékenységszervezés.

Részfeladatok:

SNI gyermekek estében a képességek optimális kibontakoztatása, az egyes sérüléseknek megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A gyermek azokban a helyzetekben tud görcsök nélkül kommunikálni, ahol közvetlen személyes kapcsolat jön létre, ahol módja van az élmények és cselekvések nyelvi kifejezésére. A beszédkapcsolatban, kommunikációban az egyediség, az egyénre irányuló érdeklődés az empatikus magatartás alapvető feltétele.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek. A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik még a nyelvi játékok, a szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szoktassa hozzá a gyermekeket ahhoz, hogy szabadon mondhassák el érzéseiket, gondolataikat.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermekek kreatívan rögtönözhessenek, improvizálhassanak, a nyelvvel is játszhasanak.
- A gyermekek beszédaktivitását a teljes odafordulással, aktív figyelemmel és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdésekkel tartsa ébren.
- Az óvodapedagógus magatartása minden helyzetben (tevékenységeket kísérő beszélgetések során, beszélgető körök, nyelvi játékok, szabad önkifejezés stb.) legyen érdeklődő.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén a nyelvi fejlettség, mint az artikuláció, mondat szerkesztés, beszédkedv, beszédértés, szókincs, metakommunikáció, valamint az írás és olvasás iránti érdeklődés vonatkozásában:

Beszéde jól érthető, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Mondataiban főnevek, igék, melléknevek, számnevek és névmások egyaránt szerepelnek. Az utasításokat megérti és követi azokat. Beszédében egyre gyakrabban jelennek meg az elvont fogalmak és az ok – okozati összefüggéseket jelölő szavak. Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel és tempóban beszél, kifejezve érzelmeit és gondolatait. A miért kérdésekre magyarázatot ad. Elmondja a nap történéseit. Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt. Szűkebb és tágabb környezetében egyaránt bekapcsolódik a beszélgetésekbe. Érdeklődést mutat a könyvek iránt, szívesen nézegeti azokat és rajzol belőlük. Előfordul, hogy kéri a felnőtteket mondanivalójának leírására saját készítésű rajz történet mellé. Az írást rögzített beszédként fogja fel. Mondanivalóját megpróbálja a beszéden kívül mozgással is kifejezni.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántjait szép vigyázattal csiszoljam kristályba.”

(Német László)

4.1. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Humán erőforrás

Jelenleg, minden csoportban két szakképzett, főiskolai végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Közvetlen segítőik - munkarend szerint-pedagógiai asszisztensek, szakképzett dajkák, valamint szükség és igény szerint a pedagógiai és egészségügyi szakszolgálat utazó munkatársai.

Létszám adatok		
Pedagógus	Intézményvezető	1
	Óvodapedagógus	12
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	Pedagógiai asszisztens	2
	Óvodai dajka	6
	Óvodatitkár	1
Egyéb segítő munkatársak	Konyhai kisegítő	2
	Udvari kisegítő	1
Alkalmazotti létszám összesen óvodai:		25
Szak és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei	Logopédus Gyógypedagógus (konduktor, szurdopedagógus) Védőnő Orvos	Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének megfelelő aktuális szakterülettel és létszámban
Szakvizsgát nyújtó képzettséggel rendelkezők	Fejlesztő, differenciáló pedagógia	3
	Közoktatásvezető	3
	Úszásoktató	1
	Gyógytestnevelő	1

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja, azonban a gyermekek felügyeletét szükség esetén – lehetőség szerint 8.00 óra előtt és a délutáni időszakban - a nevelőmunkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozó személy látja el. Ebben az időszakban az óvodai csoportban nem történik fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más nevelési jellegű foglalkozás.

A nevelőtestület és a pedagógiai munkát segítő képzettségi mutatói és kompetenciáik megfelelően szolgálják a pedagógiai program cél és feladat rendszerének eredményes megvalósítását. Az óvodapedagógusi alapvégzettségen túl többen rendelkeznek egyéb egyetemi vagy főiskolai végzettséggel, szakvizsgával vagy azzal egyenértékű képzettséggel.

A pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák többsége szakképzett, közülük évente többen is folytatnak a szakmai munkát kiegészítő, vagy új pedagógiai végzettséget nyújtó tanulmányokat.

Az alkalmazotti kör egyéb kompetenciái meglehetősen színes képet mutatnak.

A pedagógusok továbbképzési irányultsága – Részvétel továbbképzéseken

Óvodapedagógusaink a lehetőségek függvényében teljesítik továbbképzési kötelezettségeiket. A továbbképzések területei elsősorban a közös értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a helyi nevelési programunk gyakorlati megvalósítását, képviselőjét.

Az elkövetkezendő években pedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszere határozza meg.

Új irányultság a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítő is lehetnek.

Alapvető céljaink

- Figyelmet kell fordítani többek között a tanulás szűkebb és tágabb környezetére, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra is.
- Az óvodai nevelésünk tekintetében integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő közvetlen munkatársakkal, valamint a szakszolgálatokkal.
- Célunk, hogy az óvoda optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermek számára személyiségük kibontakoztatásához.
- Tudatos törekvés kell legyen a digitális technika lehetőségeinek beépítése a nevelési folyamatba, illetve szükség szerint az óvodán kívüli óvodai nevelés eredményes megvalósítása.

Részcélok

- Olyan, fejlődési szempontból megfelelő tevékenység rendszer előtérbe helyezése, amelyek mind a kognitív, mind a nem kognitív készségek elsajátítását elősegítik, ugyanakkor elismerik a játék fontosságát, amely a kudarcmentes iskolakezdés, eredményes tanulás szempontjából kulcsfontosságú,
- A színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára, különösen a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű, a hazáját

- elhagyni kényszerült, vagy roma háttérrel rendelkező, illetve a sajátos nevelési igényűvel rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő gyermekek részére,
- Az óvodai nevelés minőségbiztosításának előmozdítása valamennyi kulcsszereplő, köztük a családok, a szakszolgálati, a szociális és az egészségügyi hálózatok bevonásával,
  - Az óvodapedagógus, az óvodavezető, gyógypedagógus, pszichológus, és a pedagógiai munkát segítő (pedagógiai asszisztens, dajka), valamint a technikai személyzeti ellátottság javítása, a foglalkoztatottak szakmai felkészültségének fejlesztése.
  - A pályakezdő, valamint a jól képzett szakembereknek intézményünkbe történő vonzása, képzése és megtartása,
  - A szülők támogatása azon szerepükben, hogy az első életévükben ők gyermekeik első számú nevelői, valamint az óvodapedagógusok arra való ösztönzése, hogy alakítsanak ki szoros együttműködést a szülőkkel, a családokkal és a különböző helyi közösségekkel annak érdekében, hogy megismertessék velük a kisgyermekkorai nevelés és gondozás kínálatát lehetőségeket és a kisgyermekkorai tanulás fontosságát.

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák szervezeti egységeken belül történő átadásának módszertana, eljárása

Fontosnak tartjuk a pedagógiai program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint, hogy a különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket és kompetenciákat a kollégák a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák, és egymásnak is átadják.

A továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának színterei:

- óvodavezető és közvetlen pedagógus kolléga tájékoztatása (szóban)
- a telephelyek kollégáinak - különös tekintettel a gyakornok kollégákra – tájékoztatása a soron következő óvodapedagógusi fórumon (szóban)
- önként vállalt, és munkaterv tartalmának megfelelő gyakorlati bemutatás
- az érintett hozzájárulásával a pedagógus önértékelésekhez kapcsolódó tevékenység/foglalkozásokon történő részvétel, valamint bepillantás tervezési és értékelési dokumentumokba
- lehetőség szerint a továbbképzésen kapott szakmai anyagok kollégák közötti megosztása (elektronikusan, nyomtatott formátumban)
- érdeklődésre számot tartó, és a pedagógiai programhoz kapcsolódó szakmai tartalmak online megosztása
- szakmai munkaközösségi foglalkozásokon

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Minden program működésének alapja a művelt óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és a továbbképzést. Szakmai munkaközösségeink és munkacsoportjaink irányultságát a társadalmi, szülői, valamint a kollégák igényeire és elvárásaira alapozottan évente határozza meg a nevelőtestület.

Óvodánk pedagógusai az elmúlt években kiemelten foglalkoztak a környezeti nevelés és a néphagyományok ápolásának lehetőségeivel az óvodás korban. A választás azért esett e területekre, mert e két terület rendkívül szorosan kapcsolódik egymáshoz. Napjaink társadalmának egyik legfontosabb problémája, mit teszünk, tehetünk földünk megóvása

érdekében; e mellett továbbra is törekednünk kell arra, hogy gyermekeink helyes nemzettudattal bíró felnőttekké váljanak és megismerjék a magyar népi kultúra sokszínű, gazdag tárházát. Kodály Zoltán szavaival élve hisszük, hogy „*A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.*”

Az elmúlt évek tapasztalatai szerint jelenleg is szakmai munkaközösségekben bővítik ismereteiket óvodapedagógusaink, feldolgozva a legkorszerűbb háttér ismereteket, valamint megvitatják a gyakorlat nyújtotta problémákat és feladatokat.

A szakmai munkaközösség témája és működési szabályai az érintett nevelőtestületi tagok döntésének függvényében nevelési évenként változhat.

A szakmai munkaközösség és munkacsoportok tevékenysége szakmai szervezetfejlesztésünk meghatározó bázisa. Munkaközösség, munkacsoport, team alakulhat adott feladatra, ezek valamelyikének lehetőség szerint minden óvodapedagógus tagja. A munkaközösségek vezetőjét – aki a téma megalapozott ismerője, szakmai tudását továbbképzéseken és különböző írott anyagokból folyamatosan bővíti, és a nevelőtestület segítségére van – a nevelőtestület választja meg, működését pedig az SZMSZ szabályozza.

Az elkövetkezendő évek belső továbbképzéseit az alábbi szempontokat határozzák meg:

- Működési folyamataink törvényhez igazítása, szabályozó dokumentumaink naprakészségének biztosítása.
- A pedagógiai programunkban kitűzött célok, a szerzett kompetenciák alkalmazhatósága, a tanult ismeretek és kompetenciák beépítése a mindennapok nevelési gyakorlatába

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál. Nem elégszik meg a pusztán rutinnal, azzal, hogy „így szoktam, szoktuk, ez korábban már bevált”. „A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.” (Hunya Márta)

A pedagógiai asszisztensek, dajkák, óvodatitkár az intézményben és a humánszolgáltató szervek által meghirdetett képzéseinek célja munkaköri feladataik minőségi szinten való ellátásának segítő támogatása: a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, a közvetlen munkatársakkal, és a szülőkkel való kapcsolat eredményességének területein.

Az óvodapedagógusok továbbképzéseinek egyéb színterei:

- humánszolgáltató szervek rendezvényei, tanfolyamai
- főiskolai, egyetemi, posztgraduális képzés.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése, értékelése, és szükség szerinti módosítása
- szükség és lehetőség szerint a folyamatos, értékelő magatartás és figyelem adatokra, a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül
- hospitálást követő egy héten belül reflexió eljuttatása az érintett kolléga számára
- a szakmai fejlődés tudatos irányítása

4.2. Tárgyi feltételek

A program indítása speciális eszközöket nem igényel. A szakmai értékek megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez az anyagi szükségletek biztosítása az egyik legnehezebb feladat. Az óvodai élet tevékenységformáihoz eszközeink, felszereltségünk jó, feladatunk a folyamatos karbantartás, bővítés. Ehhez pályázatok útján is igyekszünk forrást találni. Az óvodai berendezési tárgyai az épületben és az udvaron, a gyermekek fejlesztésének eszközei, a fejlődést szolgáló környezet elemei mind a gyermekek sokféle egyéni és közös tevékenységét szolgálják.

Tárgyi-dologi feltételek a 2022. évi állapot szerint:

Az épület legfőbb jegyei

Környezete: családi házas, lakótelep tőszomszédságában

Összkomfortos modern épület 1960 -ban épült, iskolaként funkcionált, majd 2012-ben került átalakításra. 8 óvodai, és egy bölcsődei csoportszoba került kialakításra. 2019-ben két csoportot megszüntetett a fenntartó a gyermeklétszám csökkenése miatt.

Csoportok száma: 6

Egyéb helyiségei: tornaterem, 2 melegítő konyha, iroda, felnőtt és gyermeköltözők, mosdók, nevelői szoba /fejlesztő szoba/

Ahhoz, hogy az épület megfelelően funkcionáljon, biztosítsa az óvodáskorú gyermekek óvodai nevelésének a feltételeit, az épület állapotának függvényében folyamatos állagmegóvásra, karbantartásra van szükség.

Az óvodai nevelés feltételrendszerének biztosításához költségvetési kereten kívül önerős hozzájárulás:

- óvoda alapítványa
- pályázatok

Törekvésünk az egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Az épület állapota jónak mondható. A szükséges karbantartási munkákat folyamatosan elvégeztetjük. A kötelező eszközjegyzékben szereplő helyiségek biztosítottak. Intézményünk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az épület, udvarok berendezését úgy alakítottuk ki, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, biztosítsa egészségük megőrzését, nevelését, fejlesztését. Intézményünk esztétikus tárgyi környezete egyúttal segíti a gyermekek és a szülők környezettudatos magatartásának kialakítását is.

Az óvodaudvar az óvoda egyik fontos fejlesztési tere:

- Az udvarokon környezet-és gyermekbarát játékok állnak óvodásaink rendelkezésére.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a különböző csoportokba járó gyermekek együtt játszhatnak.
- Az udvar esztétikai szépségét a sok szép virág, cserje, a gyermekekkel közösen ízlésesen kialakított magaságúak, tündérgert adja.
- A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére.
- Taposót építettünk, a gyermekek mozgásfejlődése érdekében.
- Az udvaron kialakítottunk olyan udvarrészt, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat játszhatnak vagy bábozhatnak a gyermekek.

- Kerti munkához szükséges eszközök, szerszámok az udvari tárolókban, illetve meghatározott helyen található. Ennek bővítésére törekszünk.

A belső terek kialakításánál arra törekedtünk, hogy a tartalom és a forma egysége erősödjön. A tárgyi környezet megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, kiváló alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Csoportszobák:

A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is. A csoportterem színben, formában, méretarányban, a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával vannak megkomponálva. Többfunkciósak: alkalmasak a szabad játéokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.

- A természetes világítás miatt az ablakokat szabadon hagyjuk, tűző nap esetén az árnyékolást biztosítjuk.
- Az esztétikai tevékenységekhez elkülönített kuckókat hoztunk létre.
- A személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak esztétikus mesesarkot alakítottunk ki. Itt található párnák, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókékről, versekről és a mesékről stb.
- Az ábrázoló tevékenységekhez elkülönített helyeken a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek, és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag stb. Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, stb.
- A zenei készségfejlesztéshez kialakított részen minden eszköz megtalálható. Hangszerek: furulya, xilofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi-nagy), csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvodapedagógus által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról stb.
- A mikrocsoportos séták alkalmával talált „kincseket” az esztétikus élősarokban gyűjtjük.
- A nagymozgásos játékok eszközeit használjuk a csoportszobákban is.
- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos tevékenységekhez, pl. labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, zsebkendő, zászló stb. megtalálhatók a csoportokban, illetve a tornaszobákban.
- Számos szakkönyv és módszertani kiadvány segíti nevelőmunkánkat, amit folyamatosan gazdagítunk.

Az öltözők ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége minden feltételt biztosít a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Az öltözőben a szülők részére esztétikus tájékoztató tábla áll rendelkezésre.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A mosdókban lévő WC-kben térelválasztó biztosítja az intimitást.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítik a szokások beidegződését. A gyermekek speciális fejlesztéséhez a tárgyi feltételek részben adottak. A művészi

alkotások bemutatásához Ovi-galériát alakítottunk ki. A gyermekek szemmagasságában kiállított alkotások a műalkotásokkal történő állandó kapcsolatot, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják még a szülőknek is.

A nevelési programunk megvalósításához szükséges eszközök

Játékok

- A szimbolikus és építő játékok jó minőségű, természetes anyagból készült eszközei
- Összecsukható, mozgatható paravánok, hordozható polcok
- Babaszoba és konyhafelszereléssel
- Szép, puha babák ruhatárral.
- Kisebb, nagyobb faállatok.
- Mesei öltözékek.
- Vesszőkosarak, bőröndök, hátizsákok.
- Selyem, bársony-, csipke-, szőrmeanyagok. Szép színű leplek.
- Puha, pasztellszínű takarók.
- Színes és fehér lepedők.
- Csecsemőápolási kellékek.
- Babakocsik.
- Autók, vonatok, útelemek, sínek.
- Hintalovak.
- Vizes, homokos játékhoz terepasztal.
- Értelmemfejlesztő (az érzékszerveket, figyelmet, emlékezetet, gondolkodást ügyesítő) játékeszközök.

- csoportonként és korosztályonként legalább 1-1 nagyobb doboz lego, duplo

A mozgás eszközei

- Wesco mozgásfejlesztő eszközök.
- Egyensúlyozó gerendák, deszkák.
- Udvari mászóakák, alacsony nyújtó, mászórúd, mászókötel.
- Rollerek, kerékpárok.
- Hinta, híd.
- Labdák, ugráló labdák, karikák.
- Vékonyabb, vastagabb kötelek, ugrókötelek.
- Célbadobó játékok.
- Szánkók

A vizuális kifejezést segítő eszközök

- Jó minőségű, különböző vastagságú és felületű színes papírok, dobozok, fóliák.
- Papír, rajzlap, színes ceruzák, festékek, filctollak, viaszkréta.
- Agyag, gyurma, kavicsok, kövek, termések, termények.
- Színes fonalak, madzag, filc, gyapjú.
- Ollók, formakivágók.
- Égetőkemence.

zenei nevelést segítő eszközök

- A gyermekek ritmushangszerei, csengők.
- Óvónőink hangszerei.
- CD-s magnó.
- Zenei kazetták, CDk.
- Notebook+ hangszóró

munka jellegű gyermeki tevékenység eszközei

- A környezetgondozás udvari és termi eszközei.

(Alapítványi pályázat, jótékonyági bál felajánlás keretében gazdagodott eszköztárunk: lombseprűk, lapátok, vödörök, fűszgyógynövények, mobil fűszerkertek)

Az anyanyelvi nevelést segítő eszközök

- Képes és mesekönyvek. Ismeretterjesztő könyvek.
- Bábok.

Az óvónők továbbképzését, önképzését, nevelőmunkánk bemutatását segítő eszközök

- Digitális fényképezőgép.
- Számítógép, internet hozzáférési lehetőség.
- DVD lejátszó.
- CD-s magnó.
- Notebook
- Pendrive

4.3. Óvodai nevelésünk feltételrendszere

Óvodánkban a gyermekek életkora, a személyi lehetőségek, valamint a szülők és a pedagógusok esetleges igényei szerint szerveződnek a csoportok. A kialakult hagyományok és a beiratkozást követő létszámok szerint működnek osztatlan, részben osztott és osztott, tehát azonos életkorú gyermekcsoportok. A csoportok kialakításánál törekszünk az SNI gyermekek arányos, és fejleszthetőségük szempontjából a számukra leginkább ideálisnak mondható csoportban történő elhelyezésre. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek

együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Az egyes csoportok napi és heti rendjének elkészítése és erről a szülők megfelelő tájékoztatása az óvodapedagógusok feladata.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepet tulajdonítunk. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Napirend

A napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, optimális életritmust. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára.

Az évszakokhoz igazodva, az óvoda sajátosságait figyelembe véve hozzájárul a gyermekek egészséges testi– lelki fejlődéséhez. Megfelelő feltételek megteremtésével, biztosítjuk a folyamatosságot és rugalmasságot (párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezése, szervezése).

A rendszeresen, ugyanabban az időben végzett tevékenységek, érzelmi biztonságot, és ritmust adnak a gyermek napjainak. A környezet és a természet védelme, szeretete, tisztelete, önmaguk egészségének védelme kitüntetett szerepet kap nevelésünk során. Fontos a családdal is tudatosítanunk, hogy a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek és jelentenek a gyermek számára.

Különbséget teszünk a nevelési évben levő napirend /szeptember 1- től május 31-ig/ és a nyári napirend /május 31-augusztus 31/ között.

Javasolt napirend

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
6:30 - 9:00	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)
9:00 - 11:45	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység JÁTÉK a levegőn
12:00 - 15:00	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS és igény szerint felajánlott tevékenység
15:00 - 17:00	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn

Nyári napirend /összevont csoportok működnek/

6.30-8.00 Gyülekezés, játék.

8 – 11.45 Reggeli
Játék, kötetlen tevékenységek
Mindennapos testnevelés

Séta, rövid kirándulások, fürdőzés, napfürdőzés
11.45-től a napirend megegyezik a nevelési év napirendjével.

Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a gyermekcsoportokban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirendben jelennek meg a különböző tevékenységek, melyek egy-egy téma köré csoportosítva élmények, tapasztalatok és ismeretek kerülnek feldolgozásra. A tevékenységformákat komplex módon alkalmazzuk. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt

tartva a játék kitüntetett szerepét. A nevelési folyamat alapritmusát óvodánkban az évszakok, és ünnepek váltakozása adja meg. Heti rendünk rugalmas, naponta 15–30 perc mindennapos testnevelés és mese/vers.

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban, és nem egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Az óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembe vételével a tevékenységek helyei és az időkeretek is megváltoztathatóak. A heti rendben – a napi rendhez hasonlóan -vannak stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján rugalmasságra.

- A heti rendnek naponta biztosítani kell a tervezett, és rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. A 3-4 éves gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva vezetjük be a kötelezőséget.
- A vegyes összetételű csoportokban hetente egy alkalommal célszerű a nagyoknak más csoportokba járó, saját korosztályukkal közös, úgynevezett csoportközi szervezésben „kötelező” testnevelés és ének-zenei tevékenységet szervezni.

Javasolt heti rend

	3 – 4 ÉVESEK	4 – 5 ÉVESEK	5 – 6 – 7 ÉVESEK
KÖTETLEN	Külső világ tevékeny megismerése Ének – zene, énekes játék Rajzolás, mintázás, kézi munka	Külső világ tevékeny megismerése Ének – zene, énekes játék Rajzolás, mintázás, kézi munka	Külső világ tevékeny megismerése Természet matematikája Rajzolás, mintázás, kézi munka
KÖTÖTT	Mozgás Mindennapos testnevelés Mese – vers	Mozgás Mindennapos testnevelés Mese – vers	Mozgás Mindennapos testnevelés Mese – vers
KÖTÖTT VAGY KÖTETLEN			Ének – zene, énekes játék

Az óvoda pedagógiai dokumentumai és azok tartalma

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését dokumentumok, feljegyzések tartalmazzák. Ezen dokumentumok sora a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 30. fejezetében, „A kötelezően használt nyomtatványok” cím alatt a 88.§ -93.§-ban kerültek rögzítésre.

Az Ovped.hu program használatával vezetjük a 2022-es nevelési évtől az alábbi dokumentációt:

- Csoport napló
- Személyiség napló
- Felvételi és mulasztási napló

- Étkezés nyilvántartás
- Nevelési feladatok/tervek készítése
- Képességértékelés, egyéni és csoportos fejlesztési tervek készítése
- Anamnézis készítése
- Pedagógiai értékelések készítése
- Intézményi kimutatások-kötelező adatszolgáltatások (pld. KIR) statisztikái

Papíralapú nyomtatványok:

- Felvételi előjegyzési napló
- Óvodai törzskönyv

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi pedagógiai program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötetlen és kötött foglalkozásokat a pedagógiai program cél és feladatrendszere mentén logikusan építi fel.

Elvárás, hogy a pedagógiai munka napi gyakorlata összhangban legyen az éves, valamint a kapcsolódó tematikus tervezésben foglaltakkal. Eltérések csak indokolt esetben fordulhatnak elő.

A pedagógiai dokumentumok elkészítése (tervezés, értékelés) és a tartalmak megvalósítása során – szükség szerint – elengedhetetlen a pedagógusok egymással, és a pedagógiai munkát segítő kollégákkal (pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal, fejlesztőkkel) történő együttműködése.

A tervezési folyamatot érintő legfontosabb meghatározások és érvényesítendő tartalmi elvárások: *(Kiemelés az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez c. dokumentum fogalomtárából.)*

- **Éves terv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény pedagógiai programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatási folyamatáról. Az éves terv tartalmazza a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. A foglalkozásokhoz kapcsolódva megadja a főbb didaktikai feladatokat, a fejlesztendő készségeket és képességeket, valamint a kapcsolódó ismereteket is. Az éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.
- **Tanulási-tanítási egység:** A tanulási-tanítási folyamatnak egy olyan egysége, amelynek keretében a gyermek valamely nevelési-oktatási célt egy adott műveltségtartalom, tanítási téma feldolgozása révén ér el. A tanulási-tanítási egységhez meghatározott időkeret kapcsolódik. Egyik fajtája a tematikus terv.
- **Tematikus terv:** A tanulási-tanítási egység egyik fajtája. A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény pedagógiai programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb, mint az éves terv,

mely intézményünkben a nevelőközösség által elfogadott Óvodai csoportnaplóban a csoport megnevezésén, a foglalkozások számán és felosztásán, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is tartalmazza.

- **Foglalkozásterv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is, továbbá a lehetséges gyermeki válaszokat és választevékenységeket. A foglalkozástervhez – önértékelés, szakmai ellenőrzés, minősítés, portfólióba történő feltöltés során - a mellékletben célszerű csatolni a gyermekek részére szóló feladatlapokat, a feldolgozott szövegeket, az egyéb segédeszközöket, és érdemes mellékelni az IKT-műveltség tartalmakat is.

A foglalkozástervek készítésének intézményi gyakorla.

- Amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (önértékelés, tanfelügyeleti ellenőrzés, hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek.
- A foglalkozás tervek formai kivitelezése megkötéseket nem tartalmaz.

A gyermekek mérése:

Az intézményben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik. Az intézményben a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, dokumentáljuk, elemezzük, és az egyes területek értékelési eredményeit figyelembe véve, szükség esetén fejlesztési tervet készítünk. A gyermekek fejlődéséről, fejlesztő céllal szóban folyamatosan, a nevelési évben 2 alkalommal fogadóórán részletesen történik a visszacsatolás, szüleinek/gondviselőjének, amelyet a szülő aláírásával igazol és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában a gyermeknek. Évente megtörténik az önértékelés keretében a helyben szokások formában rögzített megfigyeléses mérési eredmények elemzése, a tanulságok levonása, fejlesztések meghatározása. Ezt követően az intézmény a mérési-értékelési eredmények függvényében szükség esetén korrekciót végez. Az intézmény a nevelési és tanulási eredményességről szóló információk alapján felülvizsgálja a stratégiai és operatív terveit, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátására.

A mérést a gyermekek fejlődésére vonatkoztatjuk, elsősorban a megfigyelés módszerének alkalmazásával. A gyermekek önmagukhoz mért fejlődését vizsgáljuk, a pedagógiai program fejlődése, várható eredményei óvodáskor végére cél fejezetben rögzített mutatók alapján.

A mérés a pedagógiai munka eredményességére irányul, elektronikus formában az egyéni fejlődési lapokon, valamint év végi értékelésekben konkretizálódik.

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja
- A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja
- A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Önértékelési Programja
- A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde mindenkori Éves Munkaterve, mely a pedagógiai program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

1. Csoportnapló - A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési programja, mely tartalmazza:

- A gyermekcsoport összetételére, létszámára, a csoport működésére vonatkozó adatokat,
- Javasolt napi és hetirendet,
- Speciális fejlesztésben résztvevő gyermekek névsorait,
- Óvó-védő szabályokat,
- A csoportban elvégzett egészségügyi szűrések/ellenőrzéseket,
- Ünnepek és hagyományok / eseményeket,
- Szülői értekezletek dokumentációit,
- Csoportprofil,
- Befogadási tervet,
- Éves tanulási tervet,
- A csoport szokásrendszerének tervezését; időkeret: 1/2 év ciklusra,
- A csoport szokásrendszerének értékelését; időkeret: 1/4 év ciklusra,
- Tervezett programokat, szervezési feladatokat,
- Fejlesztési ütemterveket: A tevékenységekben megvalósuló tanulást – Tematikus terveket, reflexiót, időkeret: 4 hét ciklusra,
- Átvett intézményi jó gyakorlatok, saját innovációk nyomon követését,
- Kapcsolatot a szülőkkel,
- Hivatalos ellenőrzések, látogatókat,
- Balesetek nyilvántartását,
- A csoport életével kapcsolatos feljegyzéseket.
- A csoportnapló ellenőrző lapját

2. Felvételi és mulasztási napló; időkerete: naponta

3. A gyermekek fejlettségállapotának mérése - Egyéni fejlődés nyomon követésének dokumentuma - Fejlődési napló egységes vezetésére kerül sor.

Az általunk alkalmazott fejlődési napló a gyermekek széles körű megismerésén alapuló, kompetenciáik figyelembevételét előtérbe helyező, szöveges és kódolós rendszer. Célja a gyermekek megfigyelése és a megismert képességekre alapozott fejlődés differenciált segítése.

A Fejlődési napló tartalmai:

- Törvényi háttér

- Módszertani ajánlás – Fogalomértelmezések
- Anamnézis - adatok, információk
- Megfigyelési szempontok, tevékenységek (lista)
- Fejlődés mutató összesítő adatlap
- A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések
- Speciális mérések (pld.szociális kompetenciamérés, SINDELAR- teszt, stb.) eredményeit tartalmazó dokumentumok
- Szakértői bizottság vizsgálatának dokumentumai (amennyiben van ilyen)
- A fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedéseket tartalmazó dokumentumai (amennyiben van ilyen)
- Egyéni fejlesztési terv
- Gyermekekről képek (félévente egy alkotás)
- Egyéb dokumentumok (Hiányzások igazolása, stb.)

Módszertani útmutató a fejlődési napló vezetéséhez:

- Cél, hogy a nyomon követés a mindennapok tevékenységeibe beágyazva realizálódjon.
- A fejlődést nyomon követő dokumentációk között az évente két alkalommal kitöltésre kerülő Fejlődés mutató összesítő adatlap– a szülő vagy az Oktatási Hivatal kérésére - óvodapedagógiai szakmai véleményt nyújt a tankötelezettség megkezdésének vagy további egy évig történő halasztásának megalapozott döntéséhez az Oktatási Hivatal számára. Ez az óvodai dokumentum részletesen tartalmazza a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit az óvodai nevelés teljes időszakára
- Az Oktatási Hivatal a szülő kérelméhez csatolt Fejlődés mutató összesítő adatlap alapján dönthet a gyermek tankötelezettségi idejének megállapításáról vagy pedagógiai szakértői bizottság általi vizsgálat kezdeményezéséről.
- A Fejlődés mutató összesítő adatlap abban segíti az óvodapedagógus - és kérelem esetében – az Oktatási Hivatal és a szakértői bizottság munkáját, hogy:
  - az iskola megkezdéséhez szükséges képességek és készségek folyamatos változásait, az előrehaladás ütemét egyszerűen és nyomon követhető módon, félévenkénti rendszerességgel mutassa be, kiemelve a szükséges fejlődést segítő nevelési feladatokat, az esetleges lemaradás vagy megkésetttség mértékét.
  - A dokumentumban az 5-ös értékű skála a hozzárendelt és a Rendeletben is meghatározott fejlettségi mutatók segítségével szemléletesen tájékoztatja a szülőt is gyermeke személyiségfejlődésének óvodapedagógiai tapasztalatairól, ezáltal segíti a szülő döntését a tankötelezettség korai (6. életévet megelőző) megkezdésére, vagy a halasztásra vonatkozó kérelme benyújtásának döntéséhez.
  - A Fejlődés mutató összesítő adatlap elkészítését (szöveges értékelést) a 2020.09.01- től felmenő rendszerben bevezetésre került Fejlődési napló Melléklete támogatja:

A Fejlődés mutató összesítő adatlap elkészítését segítő kategóriák rendszere

- A gyermekek fejlettségi állapotáról szóló szülői beszélgetések (fogadó óra, családlátogatás) tartalmát a fejlődési napló bejegyzéseire szükséges alapozni.
- A szülő a fejlődési naplóban aláírásával ad nyomatékot a közös megbeszélések tartalmának abban az esetben is, ha a fejlődésállapot visszacsatolására online formában kerül sor.

4. Egyéni fejlesztési terv

A szakértői bizottság szakvéleményében meghatározott fejlesztési területek alapján, a segítő szakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, utazó gyógypedagógusok) együttműködve készíti el az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési tervet, amely az érintett gyermek fejlődési naplójában kerül elhelyezésre.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza:

- a fejlesztendő területeket
- a tevékenységet, amelyet az óvodapedagógus felajánl
- az eszközöket
- a foglalkoztatási formát
- a fejlesztés gyakoriságát, időpontjait
- a fejlesztés kimenetelét (fejlődés, stagnálás, visszalépés...)

Az egyéni fejlesztési tervekre alapozott fejlesztés eredményeiről az óvodapedagógus és a gyógypedagógus szükség szerint, de legalább negyedévenként konzultáció formájában egyeztet.

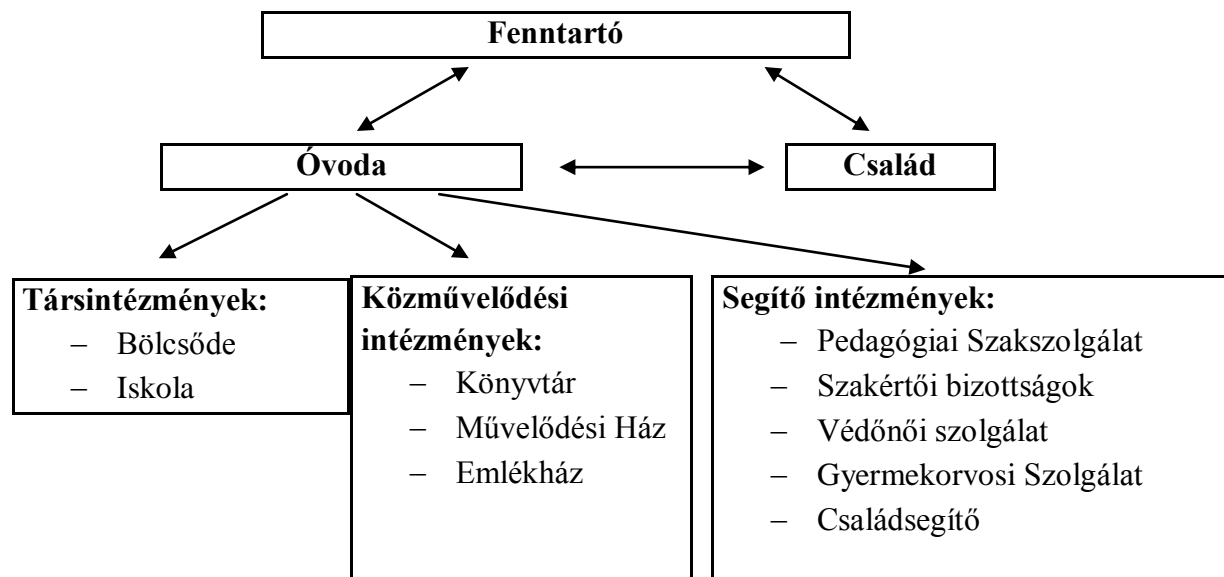
Fejlődési jellemzők az érzelmi - akarati tulajdonságok, valamint a szocializáció vonatkozásában az óvodáskor végére:

- Szüleiről leválik és bízik a vele foglalkozó felnőttekben, akikkel beszélgetéseket kezdeményez.
- Érdeklődő és könnyen bevonható a csoport napi tevékenységeibe, önként is kapcsolódik más gyermekek játékához.
- Az óvodai élet szokásait és szabályait ismeri és gyakorolja.
- Megérti és tiszteletben tartja a korból, és képességekből eredő különbözőségeket társai között.
- Szeret óvodába járni, ahol barátai vannak.
- Szívesen együtt dolgozik társaival egy – egy feladaton.
- Konfliktusait elsősorban a megbeszélés módszerével oldja meg, vagy konszenzust köt.
- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- Szociálisan is éretté válik az iskolára.
- Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késletetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul

meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

4.4. Az óvoda kapcsolatrendszere

A kapcsolattartás szinterei:

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, a továbbfejlesztés lehetőségei:

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése. Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása.

A családnak jelentős a szerepe, hiszen a gyermekre születése pillanatától hat, alapvető viselkedési és érzelmi modelleket vés be a személyiségébe. A hatékonyabb nevelés érdekében fontos, és az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Napjainkban az oktatásirányítás képviselői és a pedagógusok egyaránt világosan látják, hogy társadalmilag is a legnagyobb problémák egyike az erkölcsi kérdések közös értelmezése és azok gyakorlati megvalósulása. Ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy a családokkal együttműködve a viselkedéskultúra fejlesztésére tudatosan irányítsuk a figyelmünket.

Ennek érdekében:

- el kell nyernünk a szülők bizalmát
- az óvodapedagógusnak kell kezdeményező szerepet vállalnia
- az óvoda minden dolgozójának előítéletektől mentesen kell közelednie minden családhoz
- kötelességünk megismerni a családok szokás- és normarendszerét
- pozitív, követendő és példa értékű minta adása dolgozói és intézményi szinten egyaránt

Célunk az együttműködés terén:

- a gyermekek személyiségének megismerése, a családok megismerése
- a gyermek fejlesztéséhez a feladatok egységes értelmezése
- a gyermekneveléshez nyújtandó segítségadás koordinálása
- a kölcsönös bizalom megteremtése
- szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén: az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése
- az együttműködés szabályainak betartása, a közös célok megvalósítása a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében
- kapcsolattartás a segítő szakma képviselőivel

A kapcsolattartás az óvodában - Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus folyamatosan tájékoztatja a szülőket az óvoda életéről, gyermekük óvodai helyzetéről. Fontos, hogy az óvodapedagógus információi a gyermekekről mindig reálisak legyenek. Az óvodapedagógus tiszteli az érzelmet, segítőkészséget mutat, és magatartásával biztosítja a szülőt diszkréciójáról. Modell szerepe az óvoda-család kapcsolatban is érezhető kell, hogy legyen.
- Az óvodapedagógus lehetővé teszi - amennyiben a szülő igényli - hogy a család bepillantást nyerjen a csoport hétköznapi életébe is. Egy-egy szülő, vagy szülőcsoport számára nyitott órákat vagy napot szervez, melyben az óvodai élet közvetlen megfigyelése lehetséges.
- Lehetőséget teremt a szülők gyermekeik fejlődésével és óvodai életével kapcsolatos problémáinak megbeszélésére, valamint a gyermek folyamatos nyomon követése eredményeinek megbeszélésére, melyre leginkább a családi beszélgetés (fogadó óra, családlátogatás) kerete alkalmas.
- A folyamatos kapcsolat alakulásában szerepet vállalhat a Szülői Közösség, mely szülői kezdeményezéseket tolmácsol.

Az együttműködés formái

A gyermek óvodába való lépése előtt:

- Nyitott napjainkon lehetőség szerint jelenléti, szükség szerint pedig online formában a szülők bepillantást nyerhetnek az óvoda életébe, bekapcsolódhatnak a gyermeknek és felnőtteknek szervezett tevékenységekbe, feltehetik kérdéseiket az óvoda működésével, szokás és szabályaival kapcsolatban.
- Óvodapedagógusok látogatása a bölcsődébe, leendő óvodások látogatása gondozónőikkel az óvodába.
- Bölcsődei szülői értekezlet során a Pedagógiai Programunk bemutatása, igény szerint az óvodapedagógusok bemutatkozása.
- Óvodába érkező szülőknek az óvoda bemutatása, a Pedagógiai Program megismertetése.
- Az óvodapedagógus kezdeményezése alapján – egyeztetve a szülői igényekkel – óvodába lépés előtt a gyermekek meglátogatása családi környezetükben.

A gyermekek óvodába lépése után:

- családi beszélgetések (szülői értekezletek) legalább félévenként
- családlátogatások: a szülő és az óvodapedagógus igényei alapján

- családi beszélgetések (fogadóórák)
- nyitott napok
- családbevonással szervezett napok
- Szülő Klub működtetése az igények függvényében
- játszó, tea, munka és egyéb délutánok: ünnepekre közös készülődés – sütés, barkácsolás
- faliújságon kifüggesztett információkon, valamint a kialakult online alkalmazásokon keresztül (pl. a nevelés-fejlesztés műveltségtartalmai, óvodai hírek, programok stb.)
- óvodai közös ünnepélyek, rendezvények
- közös kirándulások
- kiállítások a gyermekek produktumaiból, alkotásaiból
- nevelési és működési folyamataink jobbításának céljából a szülők igény és elégedettségmérése → a mérési eredmények visszacsatolása

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei

- Az információ áramlás folyamatos javítása, fejlesztése.
- Közös programok szervezése.
- A szülői megbeszéléseken, szülői értekezleteken adjanak az óvodapedagógusok, védőnők tanácsot a szülőknek az óvodai táplálkozás otthoni kiegészítésére.
- Pszichológusi és gyógypedagógusi támogatás nyújtása szükség vagy igény szerint.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként javasoljuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.
- A segítséget igénylő szülők (anyagi, nevelési gondok stb.) minél szélesebb körű támogatása a szülőtársak bevonásával.
- Rászoruló gyermekek számára gyűjtési akció szervezése.
- Halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű gyermekek fokozott segítése.

A pedagógiai program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok

Bölcsőde

Az eddigi gyakorlatokhoz híven továbbra is szükségesnek tartjuk a kialakult jó kapcsolat ápolását. Nagy segítséget nyújt, ha a kisgyermeknevelő gondozóktól tájékoztatást kapunk az újonnan érkező gyermekek szokásairól, fejlettségéről. Az információk tudatában segíteni tudjuk a gyermekek óvodai beilleszkedését.

A kapcsolattartás formái:

- a leendő kiscsoportos óvodapedagógusok ellátogatnak a bölcsődébe és tájékozódnak, illetve tájékoztatást adnak a szülők számára az óvodáról

- a leendő kiscsoportosok ellátogatása kisgyermeknevelő gondozóikkal az óvodába
- közös szakmai tapasztalatcsere a kiscsoportosok beilleszkedését követően

Általános iskola

A törvényi változások, a tankötelezettség időpontjának megfelelő értelmezése és gyakorlata, az óvodai nevelés országos alapprogramjának megállapítása, mely szerint „*a gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik*”, a korábbi évek gyakorlatánál is fokozottabban indokolják a két intézmény típus együttműködését. Elsődlegesen azért érezzük ennek fontosságát, hogy a két intézmény megismerje egymás nevelési és oktatási koncepcióját, megkönnyítve ezzel a gyermekek intézményváltását. A szülők megfelelő tájékoztatása is kötelességünk. Lehetővé kell tennünk, hogy a gyermekek pozitív élményekkel találkozzanak az iskolai élettel kapcsolatosan.

A kapcsolattartás formái:

- tanköteles korúak látogatása az iskolába
- tanítók meghívása a nagycsoportok szülői értekezleteire
- tanítók látogatása, szakmai beszélgetések
- óvodapedagógus látogatása az elsős osztályokba, - óralátogatás - tájékozódás a volt óvodásaink beilleszkedéséről
- szülők informálása: nyílt órák és egyéb iskolai rendezvények időpontjairól faliújságon a szülők tájékoztatása a különböző iskolák által kiküldött szóróanyagok kifüggesztésével, személyes ráhatással
- igény-elégedettség mérés volt óvodásaink iskolába való beilleszkedéséről és az iskolai életmódra történő alkalmazásáról, különös tekintettel az iskolakezdéshez nélkülözhetetlen készségek és képességek vonatkozásában

Pedagógiai Szakszolgálat, a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat

A jelenlegi társadalmi helyzet, a családok megváltozott életkörülményei megköveteli tőlünk napjainkban, hogy az eddigieknél is szorosabb, együttműködőbb kapcsolatot alakítsunk ki e szakmai és szakszolgáltató intézményekkel. Sajnos a családok életszínvonalának csökkenése következtében, valamint a családok széthullása miatt tapasztaljuk, hogy egyre több a veszélyeztetett gyermekek száma. Vannak olyan családok, akik rendkívül nagy erőfeszítéseket tesznek életszínvonaluk megtartásáért, ezáltal egyre kevesebb idejük jut a gyermekeik nevelésére. Ennek következményeként sajnálatos tény, hogy egyre több kisgyermeknek van szocializációs, viselkedési problémája. Mindemellett természetesen nem szabad megfeledkeznünk a tehetséggondozásról sem. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A kapcsolattartás tartalma:

- A gyermekek megfigyelése, megismerése után - szükség esetén - a kapcsolatok felvételét az óvoda kezdeményezi.
- A szociális segítő, - aki a **Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat** alkalmazottjaként a pedagógusok munkatársa - a kiscsoportos gyermekek szüleinek tájékoztatót tart a szolgáltatásairól, köztük az óvodai szociális segítő

tevékenységről, melynek során elsődleges szempont az óvoda kapcsán a segítség és a segítség eszköztárának kialakítása, továbbá az új rendszer mielőbbi bevezetése annak érdekében, hogy a veszélyeztetett gyermekek minél hamarabb kiszűrhetőek legyenek, és veszélyeztetett helyzetük megszűnjön.

Az intézményvezető és a gyermekvédelmi felelős feladata a kapcsolattartás.

Az óvoda élelmezését biztosító vállalkozó

Kapcsolattartásunk során igyekszünk megfigyeléseinkre alapozott mérési eredményeinkkel rendszeresen visszajelezni a mindenkori élelmezési vezetőnek, melynek alapja:

Az egészséges táplálkozás érdekében gyermekeinknek naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kellene fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs,
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Célunk, hogy az óvodai élelmezés minél inkább biztosítani tudja a gyermekek számára az egész napra szóló megfelelő élelmiszerek rendelkezésre állását.

Szakorvos, védőnő

A védőnő szükség és igény szerint a gyermekek ápoltságát kíséri figyelemmel és tart kapcsolatot az óvodapedagógusokkal. Egy évben egyszer minden gyerekre kiterjedő fogászati szűrést szervezünk az óvodában, melynek időpontjáról a szülőket tájékoztatjuk.

A kapcsolattartás tartalma:

A kapcsolattartást az óvoda vezetője látja el. Az óvoda védőnője az ütemezése szerinti rendszerességgel ellátogat az óvodába.

Közművelődési intézmények:

A sajátos lehetőségeinket (könyvtár, múzeumok), tudatosan építjük be a nevelőmunkánkba. A sümegi intézmények folyamatosan tájékoztatnak bennünket – többnyire kiemelten a gyermekeknek szóló – aktuális havi programjaikról és rendezvényekről. Ezeket – egyeztetve a szülőkkel – évente néhány alkalommal, a csoportos óvodapedagógusokkal vesznek részt a gyerekek, azonban ezeket a gyermekprogramokat a családoknak is ajánlani szoktuk.

A nevelési - oktatási intézmények közötti horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Felgyorsult világunk változásainak követése nagy kihívás az élet minden területén. Versenyképes minőséget a nevelés-oktatás területén is csak úgy lehet létrehozni, ha „naprakészek vagyunk”, követjük szakterületünk változásait. A legújabb ismeretek, információk megléte azonban nem elegendő. A lehető leggyorsabban alkalmazni is kell azokat, azonban, csak akkor vagyunk képesek felhasználni, ha a neveléstudomány, benne az óvodapedagógia szakterületünket jól ismerjük, naprakész információink vannak. Csupán a konkrét, friss értékelési adatok és elemzések birtokában dönthetünk jól arról, mely területeken, milyen változtatások szolgálnák a jobbítást, a hatékonyság növelését.

Mindezek háttérben meghatározó tényezőként ott áll szervezetünk saját küldetése, jövőképe. Több éves múltja van intézményünkben, hogy igyekszünk más óvodák, bázisóvodák, rendezvényeire eljutni, jógyakorlataikat megismerni, óvodapedagógusokkal és óvodákkal szakmai kapcsolatot ápolni, erre a jövőben is nagy hangsúlyt fektetünk és mi is szervezünk találkozót.

Az óvoda külhoni kapcsolatai

A jövőben törekszünk arra, hogy a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodaintézményeivel kapcsolatot teremtsünk.

Az óvoda külhoni kapcsolatainak fejlesztési lehetőségei:

- Olyan pályázati lehetőségek és egyéb források felkutatása, amelyek hozzásegítenek a külhoni magyar óvodákkal történő szakmai kapcsolatfelvételre és annak ápolására.
- Olyan szakmai tartalmak (versek, mesék, dalok, fotók, kisfilmek, stb.) beemelése az óvodai nevelőmunkába, melynek révén a gyermekek is közelebb kerülhetnek a Kárpát medence magyar lakta településeihez, kultúrájához.

Az intézmény fenntartójával való együttműködés

Intézményünk részéről pedagógiai programunk egyfajta kötelezettségvállalás Sümeg Város Önkormányzat – mint intézményfenntartó – felé arra vonatkozóan, milyen színvonalú óvodai ellátást biztosít állampolgárainak, az óvodát igénybe vevő családoknak.

Fenntartónk részéről az óvodai nevelésre fordított költségek a költségvetésének jelentős részét teszik ki, ezért jogosan merül fel az a kérdés, hogyan hasznosul a köznevelésre fordított pénz. Más szóval, mennyire működünk hatékonyan és eredményesen, teljesítjük-e alapvető funkciókat, el tudunk-e pénzügyileg és szakmailag számolni a rendelkezésünkre bocsátott forrásokkal.

Cél: A kapcsolat lehetőségeinek folyamatos felülvizsgálatával (a vezetői megbízás második és negyedik évében, a vezetői önértékelés keretében) az intézményfenntartóval, illetve annak munkatársaival való eredményes és hatékony együttműködés kiemelten az alábbi tartalmak vonatkozásában:

- az intézményi dokumentumokkal szembeni fenntartói elvárások pontosítása
- a beszámoltatás szempontjainak és eljárásrendjének kidolgozása, működtetése
- adatszolgáltatás rendjének szabályozása
- partneri igény és elégedettség mérés eljárásrendjének egyeztetése
- egyéb kapcsolattartási tartalmak

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata elsősorban a következő főbb területekre terjed ki:

- az óvoda Alapító okiratának kialakítása, módosítására
- pénzügyi-, gazdálkodási tevékenységére, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása
- óvodánk ellenőrzése:
  - gazdálkodási szempontból
  - működési szempontból
  - törvényességi szempontból
  - a szakmai munka eredményessége tekintetében
  - az itt folyó gyermekvédelmi tevékenységre

- a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében
- az óvodában folyó szakmai munka értékelése
- az SZMSZ, Házirend és a Pedagógiai Programja jóváhagyása, módosítása abban az esetben, ha annak költségvetési kihatása van.

A fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás
- írásban beszámoló évente egy alkalommal
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések
- értekezletek
- az óvoda képviselőtestületének szükség és igény szerinti biztosítása a képviselő testületi és bizottsági üléseken
- fenntartói rendeletek és határozatok átvétele azok végrehajtása céljából
- szükség és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységhez kapcsolódóan
- két évente a működésünkkel és eredményességünkkel kapcsolatos igény és elégedettség mérés

Évente értékelendő területek és elvárások

1. Pedagógiai folyamatok – Tervezés – Megvalósítás – Ellenőrzés – Értékelés - Korrekció

- 1.1. Az éves munkaterv összhangban van a stratégiai dokumentumokkal és a munkaközösségek terveivel.
- 1.2. A nevelési év végi beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.
- 1.3. A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely a fejlődési naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető. A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak szüleinek/gondviselőjének és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában gyermeknek.
- 1.4. Az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak elkészítése, módosítása során megtörténik az ellenőrzések során feltárt információk felhasználása.

2. Személyiség- és közösségfejlesztés

- 2.1. Az intézmény vezetése és érintett pedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről.
- 2.2. A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

3. Eredmények

- 3.1. Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket:
  - helyben szokásos megfigyelésen, vagy más alapon megszervezett mérések eredményei
  - esetleges sport, más versenyeredmények: országos szint, megyei szint, települési szint;
  - elismerések
  - 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítő)
  - neveltségi mutatók

➤ stb.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

4.1. A pedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok figyelembe vételével határozzák meg.

4.2. Az intézmény munkatársai számára biztosított a munkájukhoz szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférés.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

5.1. Az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partereit (az információátadás szóbeli, digitális vagy papíralapú).

5.2. A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

6. A pedagógiai munka feltételei

6.1. Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.

6.2. Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő-oktató munka humán erőforrás szükségletéről.

6.3. A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.

7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramban megfogalmazott elvárásoknak és a pedagógiai programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

7.1. A tervekben (éves munkaterv, továbbképzési terv, ötéves intézkedési terv) jól követhetők a pedagógiai program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

A fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az óvoda vezetője, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

Az óvoda speciális szolgáltatásai

Óvodánkban – logopédiai szolgáltatás keretében – a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sümegi Tagintézményének szakemberei foglalkoznak a gyermekek beszédhibáinak, nyelvi-kommunikációs zavarainak javításával, a dyslexia megelőzésével. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésével az utazó gyógypedagógiai hálózat keretében a Zalaegerszegi Tankerületi Központ munkatársát és egy vállalkozó logopédust megbízási szerződéssel bízunk meg. Októbertől májusig a részképességek fejlesztése területén segítséget igénylő tanköteles korú gyermekeink számára biztosítjuk óvodánkban a Szakszolgálatok fejlesztő- pedagógusainak foglalkozásain való részvételi lehetőséget a szülőkkel történő egyeztetés után.

Alapelvünk

- Az óvodában csak olyan szolgáltatás szervezhető, amely életkor-specifikus, erősíti az óvodai nevelés céljainak elérését, jól illeszkedik az óvodai nevelés programjához
- Az óvoda elsősorban a szülők igényei alapján szervez speciális szolgáltatást, igénybevétele a szülők kérése, jelentkezése alapján történik. A szolgáltatások térítésmentesek. A speciális szolgáltatást nyújtó pedagógusok tájékoztatják a szülőket az igénybevételre vonatkozó fontos tudnivalókról.

- Az óvoda helyet biztosít a szolgáltatásokhoz, a speciális foglalkozások alatt a pedagógus teljes felelősséggel tartozik a gyermekek testi épségéért.
- A speciális szolgáltatások megszervezése mindig az adott nevelési év jelentkezései alapján szerveződnek.

Nevelési időben, délután igénybe vehető szolgáltatások:

Ének-zenei előkészítés az iskolára, óvodás korban (Zeneovi):

Célja: a zeneiskolai tanulmányokhoz szükséges képességek, készségek megalapozása óvkorban. Érdeklődésük felkeltése a zene művelése iránt.

Igénybevevők köre: nagycsoportosok

Tartásjavító külön torna, zenés gimnasztika:

Célja: a gyerekek bokasüllyedésének, a gerincoszlop deformálódásának korrigálása. Esztétikus, összerendezett mozgás fejlesztése.

Igénybevevők köre: nagycsoportosok

Néptánc-dalosságjáték:

Célja: a gyerekekkel a népi dalos játékok megismertetésével hagyományörzés, egyes tánclépések elsajátítása

Igénybevevők köre: nagycsoportosok

Római katolikus hitoktatás:

Célja: Az új nemzedék bevezetése a keresztény életbe, hogy az egyház öntudatos tagja legyen. Megismertetni Jézus örömhírét, tanítását és életét, amint azt a Római Katolikus Egyház tanítja. Óvodáskorban a gyermek a legfogékonyabb: a tudás, a megismerés útján. A bennük elültetett mustármagnyi hit és embertársi szeretet, az erkölcsi alapok kiteljesedhetnek, kiterelvényesedhetnek, ami elvezet a szűkebb környezet, de a társadalom erkölcsi megújulásához is.

Igénybevevők köre: Mindhárom korosztály

Bozsik intézményi ovi-foci:

Célja: célja, hogy már a legkisebb korosztályt is az egészséges életre, a mozgás szeretetére nevelje, egyúttal biztosítsa a sportoláshoz szükséges optimális feltételeket. Ehhez szorosan kapcsolódik az Ovi-Foci Program.

Igénybevevők köre: nagycsoportos korosztály

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5.1. Játék

A tevékenység célja

A gyermek szabad képzelettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélése a nagyfokú örömlélmény biztosítása érdekében, továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s játékba integrált tanulás, melynek célja a gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A játék több mint egy tevékenységforma a többi közül. A gyermek létformája, életkori szükséglete, élményt adó tevékenysége. A szimbólumok nyelvén kifejezett gyermeki kommunikáció, összetett viselkedési mód, akülső és belső valóság feldolgozásának lehetősége, a gyermeki tanulás igazi terepe és módja. Magában foglalja az óvodás gyermek fejlődése szempontjából fontos tevékenységeket, ismereteket. A játék folyamatát és módját teljes egésznek tekintjük. Teendőinket nem osztályozzuk játékfajták szerint, mert óvodáskorban a folyamatos differenciálódás ellenére sem különülnek még el egymástól, nem öltenek tiszta formát az egyes játékmódok. Az óvodásaink igazi játéka a szimbolikus szerepjáték, de az érzékszerveket ügyesítő, tapasztaló gyakorló, a konstruáló, a szabályjátékok is fontosak, a játszás folyamatában összefonódnak.

A gyakorlás, a szerep, a konstruálás, a szabály együttesen vannak jelen a játékokban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények.)
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és s játékba integrált tanulás során.
- A gyermek beszédképesség fejlesztése a játékban.
- Teendők mindenekeelőtt, hogy biztosítsuk, a gyermek sokat, szabadon játszhasson, vagyis utánozhasson, kipróbálhasson, kitalálhasson.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A jó játékhoz nyugodt, biztonságot nyújtó légkör szükséges. Ebben a légkörben a gyermek szabadon választhatja meg a játék, helyét, eszközét és társát. Az oldott légkör segíti az alkotó együttműködés kialakulását és az önfelelt játékot. Az óvodábalépés pillanatától törekszünk a családi, nyugodt, tevékenységre ösztönző légkört kialakítani, megőrizni. A különböző típusú játékokhoz szükséges helyet elsősorban a csoportsobában biztosítjuk állandó és variálható sarkokkal, kuckókkal, úgy, hogy a játszó csoportok ne zavarják egymást. A csoportsoba kisebb bútorait (szék, asztal, paraván) a gyerekek saját elgondolásaik alapján mozgathatják. Csoportjainkban állandó helye van az építőjátéknak, az ábrázolás eszközeinek, az évszakonként gyűjtött terméseknek, tárgyakkal. Ezekhez mindig hozzáférhetnek a gyermekek.

A mesélés a szoba legnyugalmasabb részén történik. A játék további helye az udvar a mozgásos, ügyességi, közlekedési játékok mellett a homokozók, babaházak a szerepjátékok színterei. Az udvaron is van lehetőség rajzolásra, festésre, barkácsolásra, konstruálásra.

A játékidő a napirendből adódóan folyamatos. Egyéb tevékenységek (tisztálkodás, étkezés) megszakítják, de nem tördelik szét, mert utána folytatható.

A játékeszközök gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Törekszünk arra, hogy a játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, természetes anyagokból készüljenek.

A játék tartalmát gazdagítják a környezetből szerzett tapasztalatok, élmények.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban

A játék számtalan lehetőséget biztosít a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. A felnőtt minta itt is modellértékű, a szókapcsolatok, hangsúlyt, hangerőt, hanglejtést tekintetében. Anyanyelvi játékokkal az artikulációt, szóincset, kifejezőképességet fejlesztjük. Játékban kialakuló társas kapcsolatok fejlesztik a gyermekek beszédét, a szerepvállalás, követés során gyakorolják a gyerekek az odaillő hanglejtést, mimikát. Gondolkodtató, cselekedtető játékban fejlődik a gyerekek gondolkodása, kifejezőképességük. Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, mindenről beszélhet, kérdéseire választ kap. A gyermek is megválaszolja a hozzá intézett kérdéseket, a gyerekek párbeszédet folytatnak, alkalmazzák a kérdést, felszólítást, kijelentést.

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei

Óvónői szerepünk, a játékhoz való viszonyunk kettős: tudatos jelenlétünk megengedő, támogató és modellnyújtó, együttműködő. Megengedő szerepünkben is gyermekekre figyelő.

Törekszünk arra, hogy az irányítás, segítség, a játékot követő legyen.

Elmélyült, nyugodt játék esetén szemlélő, engedő, támogató.

Kisebbségnél, vagy szükség esetén játékkezdeményező, modellnyújtó társ a felnőtt.

Szükséges a beavatkozás, ha a gyerekek veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékaikban dominánsan jelentkeznek a szimbolikus játékok.
- Az ismert meséket, többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

A játékos tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenység célja

A gyermeki képességek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, mely mind az iskolai tanuláshoz, mind a későbbi életszakasz fejlődéséhez megfelelő alap lehet.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy a gyermek értelmi képessége, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Feltételek:

A szervezett és spontán tanuláshoz szükséges támogató környezetet teremtünk: élményt nyújtó tevékenységek közötti váltás lehetőségével, gazdag tárgyi környezettel; változatos helyszíneken történő tevékenységekkel.

A szociális tanulás lehetőségeit megteremtjük, minden élethelyzetben tudatosan kihasználjuk pozitív hatását. A különböző képességek fejlesztéséhez a minden érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségét teremtjük meg, a kreativitás ösztönzése elsődleges feladatunk. A mozgást és a játékosságot előtérbe helyezzük. Ezt a tevékenységet az óvodai élet minden területén megjelenítjük: megvalósul utánzással, illetve spontán módon, de az egész személyiség fejlődését célozza, támogatja, nem szűkül le ismeretszerzésre, hanem az óvodai élet egészét áthatja természetes és szimultán környezetben egyaránt. Azokat a feltételeket biztosítjuk, melyek révén a tanulási tevékenységet a gyermekek örömmel és önként vállalják fel. Tevékenységeinkben megjelenik az öröm, a humor, behelyezkedünk a gyermek érzéseibe, együtt éljük velük a tevékenységeket, eseményeket.

Az élményszerű tapasztalatszerzés, komplex tevékenységek alkalmával készségeiket, képességeiket sokoldalúan fejlesztjük. Pl. énekes játékok, mondókák mozgással kísérése, illetve vizuális tevékenység közben versek, dalok, mondókák felidézése.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre. Minden fejlesztés csak életkorra jellemző fő tevékenységben végezhető eredményesen, így óvodáskorban a tanulás valódi terepe a játék.

Ismeretek átadása, bővítése, de nem a mennyisége a fontos, hanem az alapképességek a kompetenciák és a teljes személyiség fejlesztése, a spontán játékos tapasztalatszerzés.

Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását. Csoportjainkban a játékidőben szervezett tevékenységek úgy zajlanak le, hogy közben nincs játék elrakás, a gyermekek a tevékenység befejezése után folytatják a megkezdett játékot. Kezdeményezéseinket körültekintően szervezzük, hogy helye és ideje ne zavarja meg az elmélyült játékot.

A tanulási módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi - lelki állapota, érdeklődése befolyásolja. Alapvetőnek tartjuk, hogy a játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzés, cselekvés megjelenjen a tevékenységekben. A szervezett tanulást 5-35 perces csoportos foglalkozások keretében valósítjuk meg.

Új, a tanulást segítő technikákat alkalmazva fejlesztjük a gyermek személyiségét. Ilyen a csoportmunka, a gyermekektől érkező ötletek megvalósítása, a projektterv.

A gyermeki érdeklődést, kíváncsiságot, tudásvágyat, pozitív megerősítéssel, személyre szóló értékeléssel, dicsérettel, sikerélményhez juttatással fokozzuk.

A tanulás lehetséges formái

- Utánzásos minta- és modellkövetés, magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás

- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportléggör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, problémamegoldás, felfedezés örömeivel.
- A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt.
- Projektek, alkalmazásával komplex ismereteket nyújt, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.
- Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikro-csoportos, illetve kooperatív technikákat alkalmaz.
- A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a szokásrendszer kialakítása, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása.
- A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvodapedagógus megválasztja, differenciáltan alkalmazza.
- A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja.
- Az óvodapedagógus eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja.
- A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.
- Az óvodapedagógusok a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítik a gyermekek személyiségének teljes kibontakozását!
- A gyermek konkrét, jó cselekedetét emelje ki, alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést, a jutalmazás sokféle módszerét: simítás, pillantás, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.
- Kerülje a tárgyi jutalmak osztását.
- A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Válgják a gyermek a tanulás folyamán érdeklődővé, kíváncsivá, legyen képes elmélyült foglalkozásra.
- Önállóan, leleményesen tevékenykedjen, kísérletezgesen.
- Igénye legyen az elkezdett tevékenységek befejezésére.
- Tudjon kompromisszumokat kötni.

- Fejlődjön figyelme, feladattudata, koncentrációképesége, helyzetfelismerése, alakuljanak gondolkodási alapszerveletei.
- Gyakorlási lehetőségek sokszínűségével az alkalmazkodó tudásra tegyen szert.
- Tudjon alkalmazkodni környezetéhez.

5.2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja:

A gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi és etikai fejlődésének, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélményekkel, a versek zeneiségével. Adjon a gyermekeknek igazi irodalmi, művészeti élményt a mesék feldolgozása, elsősorban a népmesék használata.

A mesehallgatás, versmondás, szöveggel kísért játék az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége. Anyanyelvi nevelő hatása abban van, hogy ráfigyelteti a gyermeket az emberi beszéd érdekességére. Speciális beszédhelyzet, amely erős, tartós önkéntelen figyelmet vált ki a gyermekekből. A mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből. Segít az indulatok feldolgozásában, a belső képalkotásra tanít. A belső képalkotás képességének kifejlődése nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, amely e nevelési terület egyik távlati lényeges célja.

A mindennapi mesélés lelki nyugalmat, békét biztosítson a gyermekek számára az óvodai életükben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Népi mondókák, dúdoló, versek mondogatásával járuljon hozzá a gyermek érzelmi biztonságának a kialakulásához Minden nap meséljen, verseljen a gyermekeknek, hiszen a mese a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Alakítsa ki a mese- és versmondás szokásait, szertartásait. A meseélmények segítségével alapozza meg a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek alakulását.
- Biztosítson lehetőséget a gyermekek számára az önálló vers-és mesemondásra, az önkifejezés kibontakoztatására. Segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző, és erre alkalmas irodalmi anyagokat. Irodalmi élményeik feldolgozását támogassa különböző barkácsolási lehetőségek biztosításával is.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, gerincét a magyar népmesekincs adja, amely kiegészül a klasszikus és kortárs irodalmi művekkel. A művek kiválasztásában a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbélteése érvényesül.
- A (2,5) 3–6–7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal. Teremtsen lehetőséget a gyermek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására. Bontakoztassa ki a bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek szabad önkifejezését, tehetségét. Teremtsen lehetőséget a gyermek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.

- A mesék, a versek elbűvölően gazdag világa ébressze rá a kisgyermeket a szó, a betű hatalmára és ezzel együtt művészi élmény részese legyen.

Tevékenységek:

Fontosnak érezzük, hogy a mesét, a verset (lehetőleg) könyv nélkül mondjuk a gyermeknek. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a népmese nyelvezetét igyekezzünk a gyermekek számára hitelesen közvetíteni. Egy – egy mesét többször elmondunk a gyermekeknek. Mesélés közben nem szemléltetünk, mert ezzel akadályozzuk a “belső képek” megjelenítését. Az óvodásoknak való verseket mindig játékba burkoltan próbáljuk előadni. Mondogatni, hallgatni érdekes, az utánzási és ismétlési kedv fenntartása a dolgunk. Az óvónőnek állandó buzdító, inspiráló szerepe van. Fontos, hogy a mesék, versek közül is kiválogassuk azokat, amelyeket csak meghallgatásra, és azokat, amelyeket szeretnénk megtanítani.

Kiscsoporttól kezdve nagy hangsúlyt fektetünk a bábozásra. A nagyobbak már önállóan képesek dramatizálni kedvenc meséiket

Feltételek:

A mesemondás alkalmait, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremtjük meg. Ilyen állandósult szokások lehetnek, pl. mesesarok, mesepárna, furulyaszó, esztétikusan leterített asztalka gyertyával, mesetarisznya...

Lényeges feltétele a mesélésnek a külső körülmények elrendezettsége, a közös együttléti intimitása, s nem mellékes a mesélő kellemes beszéde, belső nyugalma. A mesélés időtartama korosztálytól függően 5-20 percig terjedhet. Csoportjaink zöme vegyes életkorú, így az óvónő válogatja a kisebbeknek és a nagyobbaknak való mesét. Célszerű a hosszabb meséket a lefekvés idejére hagyni. Ilyenkor olvasunk a gyerekeknek folytatásos mesét.

Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák.

A kiscsoportos gyerekek ismerjenek meg 10-12 mondókát és 10-14 új mesét egy nevelési év alatt, ezeket többször ismételtessük.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek ismételtessék az előző évben tanult verseket, rendkívüli alkalmakhoz tanulhatnak újabbakat, és halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a külső feltételek megteremtésében. Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak kisebb társaik és a maguk szórakoztatására.
- Megjegyznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azt mozgásban megjeleníteni.
- Vigyáznak a könyvekre.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja

„A zenei nevelés elsősorban a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre. Felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát. Hatására a gyermek szeret énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgat zenét”

/Forrai Katalin/

A közös éneklés, a közös énekes játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesztik a gyermekek művészi fogékonyságát.

Fontosnak tartjuk, hogy sokat énekeljünk a gyermeknek. Hiszen a gyermek utánzás útján tanul, így a sokszor hallott dallamot később már ő is dúdolgatja, énekelgeti. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Kodály, az éneklést tartotta az aktív zenélés legtermészetesebb módjának, az óvodában a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal ismertetjük meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei. A gyermek zenei tevékenységeiben a mozgás és a zene együtt jár. Amikor a dalokat kiválogatjuk a ritmikai, dallami és a formai szempontokon kívül a szöveg tartalmára, a dalokhoz tartozó játékra, mozgásra és a gyermektáncra is figyelmet fordítunk.

Figyelembe vesszük az életkori és az egyéni sajátosságokat is, valamint szem előtt kell tartanunk a fokozatosság elvét. A 3-4 éves korú gyermekek nagyon élvezik az ölbéli játékokat, amelyeket a felnőttekkel együtt játszanak. Ezek között vannak arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játékok. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze 1-2 komponált gyermekdalt tanulnak meg az ünnepek köszöntésére. A nagyobb gyermekeknek az óvodapedagógus továbbra is teremt olyan helyzetet, amelyben minél gyakrabban játszhatnak ölbéli játékokat, mondogathatnak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképleteken túl megjelenik a szinkópa is. Igényes műválasztás dominál a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez a gyermekeket mozdulatok kitalálására ösztönözzük. A döntés egyik játékos eszköze a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmaznak a gyermekek. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumot találunk ki, amelyet a zenei térben helyezünk el. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító - fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánc is. Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőttminta utánzásával követni tudnak.

Kodály hangsúlyozza, hogy a tiszta éneklés tanítását a pentatóniával és annak részeivel kell kezdenünk, (lá-szó-mi, szó-mi-dó, mi-ré-dó).

Kiscsoportban a gyermekeket először olyan dallamokkal ismertetjük meg, amelyek lefelé haladnak, hiszen ezt a gyermekek könnyebben elsajátítják, (mi-mi-mi-ré-mi-lá, harcsa van a vízbe). Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében.

A dalanyag éves összeválogatásánál a megfelelő arányokra is figyelünk, (mondókák, dalos játékok, műdalok).

Mivel az óvodás gyermek legfontosabb tevékenysége a játék, a zenei nevelésben is ezt tartjuk szem előtt. Ezért több olyan dalt választunk ki, amelyek játékhelyzetekhez kapcsolódnak, és kevesebbet az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokból. A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat, (halk - hangos, lassú - gyors, egyenletes lüktetés, ritmus, stb.)

Nagy szerepet kap zenei nevelésünkben a zenei élménynyújtás. A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az igényes zene iránt. A zenei élményközvetítést élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg és a különböző tevékenységekhez is kapcsoljuk. Az óvodapedagógusok többször énekelnek népdalokat, de megjelenik a zenei repertoárjukban a rokon- és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene. A zenehallgatás anyagát főleg Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában c. kiadványából állítjuk össze. A zenei ízlésformálást már óvodáskorban kell elkezdenünk.

Kodály szerint: - *“A korán fejlesztett jó ízlés nehezen rontható el később. Ezért ügyeljünk az első benyomásokra. Az egész életre kihatnak”.*

Sokat énekelünk, fúruháozunk a gyermekeknek. A zeneiskola növendékeit is meghívjuk egy-egy hangszeres előadásra, rövid koncertre.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A (2,5) 3 – 6 - 7 éves korban tervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.
- Ezenkívül a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Megismertetni a gyermekeket az énekes népi játékokkal és az igényes művészeti alkotásokkal, melyek fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Feltételek:

- megfelelő helyszín biztosítása
- a megfelelő időpont megválasztása (a folyamatos tízóraiás után)
- a szükséges eszközök (hangszerek, bábok, képek) biztosítása

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása:

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos munkaformában szervezzük. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni

képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni. A csoportszobában megteremtjük a megfelelő helyszínt a hét szék körberakásával, hiszen egyszerre hat kisgyerekkel ideális a zenei fejlesztés. A csoportszoba kialakítása során ügyelünk arra, hogy a hangszerek elérhető helyen, a gyerekek közelében legyenek és ily módon rendszeresen használjuk a zenekörben is. A mikrocsoportos kezdeményezésnek csoportonként eltérő motivációs hagyományai lehetnek (hívó dal, furulyaszó, bábok használata).

A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartjuk, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt, ilyenkor a terem átrendezésével teremtjük meg az ideális helyszínt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élményteli játékot.

A gyermekeket megismertetjük olyan gyermekjátékokkal, népzenei és komolyzenei művekkel, amelyek mind nemzeti és európai értékeinket közvetítik. A néphagyományok gyermek-közelivé hozása fontos feladatunk. Zenehallgatásunk gazdagítását szolgálják azok a felvételek, internetes zenei anyagok, amelyeken évszakokhoz, alkalmakhoz társítható komolyzenei, népzenei felvételek készültek óvodások számára.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Zenei kreativitásuk kialakul.
- A gyermek mindennapi tevékenységeinek részévé válik a zenélés, az éneklés.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja

A természet szépségéből fakadóan a gyermekeink élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésére ösztönzése a tér - forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A gyermekek ismerkedjenek meg a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, ez által is fejlődjön személyiségük.

A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása. A kéz finommozgásának kialakítása, a kéz izmainak koordinálása, mely az iskolai írás megtanulásának feltétele.

Úgy ábrázolja a gyermek a világot, ahogy ő látja.

Feltételek

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása: a tapasztalási és élményanyag feldolgozását minden nap játékba integrálva, egy héten egyszer pedig kötetlen formában, tudatosan, irányítottan, mikrocsoportokban szervezzük. Így lehetőségünk nyílik az egyénekenkénti ötletadásra, technikai segítségnyújtásra a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására.

Az előkészített eszközökkel motiváljuk a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre legfeljebb 6-8 gyermek vesz részt a tevékenységben. A tevékenység több napon át is folyhat. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését.

Csoportjainkban kialakított, ábrázoló sarkokban, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, könnyen hozzáférhető eszközök mindig gyermekeink rendelkezésére állnak. A sokféle praktikus és esztétikus eszközzel fokozatosan ismertetjük meg őket, kedvet ébresztve kipróbálásukra (ceruzák, kréták, filc, fapálca, különböző vastagságú ecsetek, stb.) Az eszközök biztonságos kezelését egyénileg ismertetjük meg gyermekeinkkel. A gyermekek a festéshez festőpolót használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a szabad rajzolásnak, amelyre a játékidőben bármikor sor kerülhet. A játék alfajának is tekintjük a rajzolást, amely lényegében belső folyamatok közlése és az önkifejezés egyik természetes eszköze. Ezért fontosnak tartjuk, hogy rajzoláskor a metakommunikációs és verbális megnyilatkozásokat is figyelembe vegyük a gyermek részéről.

Tudatosan megtervezzük és előkészítjük sétákat, múzeum látogatásokat, kiállításokat, és kirándulásokat. Ez lehet egy szép épület, hatalmas fa, gondozott virágoskert, tópart, múzeum, háziállatokat gondozó nagyszülő. Szükségszerűnek tartjuk a vizuális ingerek biztosítását képek, diafilmek, kisfilmek, PPT-k által is. Ebben segítséget nyújthat az internet és a digitális eszközök használata. Ezek viszont akkor hatékonyak, ha közös tevékenységgel, beszélgetéssel, élményekkel vannak összekötve. Fontos számunkra, hogy a gyermek maga is tevékenykedjen az udvaron, kiskertben és tapasztalja meg a vizuális környezet változását, alakíthatóságát. Ha mindez sok mozgással, cselekvéssel, a különböző érzékszervi funkciók együttműködésével történik, akkor a kisgyermek valóban megismeri környezetét, majd törvényszerűen újraalkotja, ábrázolja.

Nagy figyelmet fordítunk a természetes anyagok használatára. Közös élményen alapuló kirándulások, élményszerző séták alkalmával gyűjtjük be őket (kukorica, gesztenye, csuhé, zöltségek, gyékény, szalma, vessző, szárazvirág, moha, levelek, bogyók). A természetes anyagokat felhasználva gyermekeink képesek a játékeszközök készítemi technikáit utánzás útján elsajátítani és játékaikban elképzelésük alapján változatosan felhasználni.

Megismerkedhetnek a városunkban megtalálható műalkotásokkal: a Kisfaludy Múzeum szép mívű tárgyaival, festményeivel, a művelődési ház időszakos kiállításaiival, templomaink freskóival és a még fennmaradó népi kismesterségekkel.

Ovi-galériában évszakonként megrendezhető kiállítások bemutatják óvodásaink, volt óvodásaink munkáit és a helyi amatőr művészek alkotásait is. Kiállítások alatt kisebb csoportokban találkoznak iskolásokkal, művészekkel és szüleikkel, nagyszüleikkel több napon keresztül gyönyörködhetnek az alkotásokban. Törekszünk arra, hogy a gyermeki alkotásokat itt is bemutathassuk. Valamint itt van lehetőség a "zöld" jelesnapokra készült alkotások kiállítására és megtekintésére is.

Mivel óvodánk elnyerte az örökös Zöld Óvoda címet, kiemelt feladatunk a társadalmi és természeti környezetünk védelme. Fontosnak tartjuk a természet- és környezetvédelem "zöld" jelesnapjainak beépítését a vizuális tevékenységekbe: Állatok napja, Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak és fák napja. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy az ábrázoló

tevékenységek körében is megismerkedhessenek a gyerekek a hulladékok felhasználási, újrahasznosítási lehetőségeivel.

Tevékenységek

A vizuális nevelés lehetőségei, eszközei-technikái óvodánkban: nyomatolás-nyomdázás-festés-rajzolás-varrás-drótozás-ragasztás-gyurmázás-hajtogatás-kötözés-bábkészítés-vegyes technikák..

A tevékenység tartalma korcsoportonként:

Firka korszak 3-4 év

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő 3-4 éveseknek lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. . Segítjük a gyermekek képalakító-készségeinek megindulását. Élvezzék a nagyfelületen való firkálást, nyomhagyást. Éljük át a létrehozás élményét. A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a plasztikai alakításban. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. akár az udvari homokozóban. A legkisebb óvodások is megismerkednek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Presematikus korszak 4-5 év

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét gazdagítja, bővíti tovább. Munkafogásokkal és az ollóhasználattal is megismerkedik a gyermek. A gyermeket témajavaslatokkal segíti és az ezekhez legkifejezőbb technikát ajánlja. A gyermekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használják ceruzát, zsírkrétát, filctollat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget teremtünk. A plasztikai munkák során képesek lesznek a formák tagolására. Játékukhoz tudnak kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához. Az építés során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt végzik az eszközök előkészítését, tisztántartását, elrakását.

Sematikus korszak 6-7 év

Az 6-7 éves gyermekeket segítjük a képi-plasztika és a környezet-alakításból eredő aktív tárgykészítésben. A alkotások során a gyermekek többször hoznak létre közös kompozíciót. Az óvodapedagógus bővítheti a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket. Az élményeken alapuló témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek, kirándulások, séták ábrázolásai is. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a tevékenységben minél eredetibb megoldásokat alkalmazzanak, megjelenítik a formákat, színeket egyéni módon. Magabiztosabbak az eszközhasználatban. A technikák alkalmazásával már gondolkodási műveleteket is végeznek. Emberábrázolása részletgazdag, kialakul a teljes emberfigura. A gyermekek plasztikai munkájában is

megjelenik közös térbeli, többalakos kompozíció egy- egy mesejelenet, játék stb. formájában. A gyermekek körében kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, hogy minél gyakrabban éljék át az ajándékozás örömét. Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, kellékek készítésében. Támogatjuk a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl. búvóhelyeket, drámajátékokhoz szükséges egyszerű díszleteket. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét. A gyermekek lehetőleg önállóan készítsenek elő, és tartanak rendben minden anyagot és eszközt az alkotó tevékenységhez.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Gyermekeink alkotó, alakító tevékenységének feltételeit megteremtve (megfelelő hely, idő, eszköz) vizuális tevékenységük tartalmát, minőségét fejlesztjük.
- A tevékenység szervezeti formáinak, változatos eszközeinek biztosítása és bővítése az egész nap folyamán.
- Megismertetni a gyermekeket – különös tekintettel a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket- az eszközök használatával, a különböző anyagokkal és a változatos technikák alapelemeivel.
- Műalkotások, népművészeti elemek , változatos bemutatása.
- A hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés biztosítása
- A vizuális tevékenységek minden területével a kéz finommozgásának kialakulását segítse, a kéz izmait koordinálja, erősítse (ez az iskolai írás megtanulásának alapfeltétele).
- A differenciált fejlesztés megvalósulása, az óvónő vegye alapul az egyes gyermekek aktuális fejlettségi szintjét és fejlesztésüket önmagukhoz mérje.
- A gyermeki kreativitás és fantázia maximális fejlesztése, ennek érdekében felkínál több alternatívát és/vagy technikát
- Az esztétikus környezet biztosításával alapozza meg a gyermekek esztétikum iránti vonzódását, jó ízlését.
- Segítse elő, hogy a szülők is teremtsék meg a gyermek otthoni környezetében az alkotó tevékenység feltételeit, a gyermek alkotásait becsüeljék meg, örüljenek neki és őrizzék meg.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a sérülésük specifikumának, és különbözőségüknek figyelembevételével megfelelő lehetőséget biztosítson az ábrázoló tevékenységre.
- Összekapcsolja az óvodai vizuális nevelést a nevelés egyéb területeivel (pl: irodalmi nevelés, zenei nevelés, külső világ megismerése, stb...)
- Legfontosabb feladata a gyerekek sikerélményhez juttatása, a szabad alkotás örömeinek megtapasztaltatása.
- Élvezettel vesz részt a gyerekekkel az alkotófolyamatban, és velük együtt örül az elkészült alkotásoknak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Képzalkotásban egyéni módon jeleníti meg élményeit, elépzéseit, igénye van az

- önkifejezésre. Megkezdődik a képalkotás fejlődése az “iskolai realizmus” felé.
- A kezdeti hátrányokkal induló gyermekek is eljutnak arra a szintre, hogy képesek lesznek esztétikai élményeket befogadni, környezetüket esztétikusan alakítani, kialakul igényességük és képesek az önkifejezésre
  - Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
  - Plasztikai munkáik egyénileg részletezőek.
  - Téralkításban, építésben bátor, ötletes, együttműködő.
  - Ismeri a térbeli és síkbeli irányokat, azok szóbeli kifejezéseit, szókincsében aktívan használja
  - Finommotorikája fejlett, a kéz finommozgása kialakult.
  - Szem-kéz koordinációja fejlett, a helyes eszközfogást készségi szinten alkalmazza.
  - Emberábrázolásában megjelennek a részformák és a legegyszerűbb mozgások jelzései.
  - A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása. Ismerik az alap és kevert színeket, megkülönböztetik a sötét és világos színárnyalatokat.
  - Képes a különböző technikák alkalmazására és ötvözésére.
  - Az ábrázoló tevékenység csoportban elfogadott szokás- és szabályrendszerét ismeri, a tevékenység eszközeit rendeltetésszerűen használja és gondozza.
  - Rácsodálkozik a szép látványára, tud gyönyörködni benne.
  - Megfogalmazza értékítéletét, beszélgetni tud az alkotásáról.

5.5. Mozgás

„A gyermeknek életeleme a mozgás, de nemcsak testének, hanem lelkének is szabadságra, szárnyalásra van szüksége. Ez segíti előre.”

(Szabó Helga)

A tevékenység célja:

- gyermekeink rendszeres, harmonikus, természetes mozgásának, testi képességeinek (erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság) fejlesztése játékos formában.
- a gyermekek mozgás szükségletének lehetőség szerinti kielégítése képességeiknek megfelelően
- alapvető mozgásformák elsajátítása és megszerettetése
- a helyes testtartás kialakítására és a teherbíró képesség növelésére való törekvés
- a mozgáshoz kapcsolódó pozitív élmények biztosítása (sikerélményhez juttatás)
- változatos, örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásos tevékenységek biztosítása a szabad levegőn (időjáráshoz alkalmazkodva) az egészségmegőrzést is szem előtt tartva
- olyan mozgásos tevékenységek alkalmazása, amelyek a gyermekek testi képességein túl az értelmi –és szociális képességeiket is fejlesztik
- az irányított mozgásos tevékenységeken kívül, lehetőség biztosítása a spontán, szabad játék keretein belüli mozgásra

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlődési szintjéről, a fejlődés tempójáról.

Óvodánk nagy udvarral és tornateremmel rendelkezik, így változatosan alkalmazhatjuk a mozgásos tevékenységek játékos, színes skáláját. Gyermekeink egészséges testi és mozgásfejlesztését (nagymozgások: járás, futás, kúszás, mászás) szolgálják a heti egy alkalommal szervezett, irányított mozgásos játékok. Különös gondot fordítunk a napirendünkbe beépülő mindennapos mozgás tervezésére és szervezésére, ezzel is hangsúlyozva óvodai nevelésünkben a mozgás fontosságát!

Szervezett foglalkozásaink, a spontán, szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek, az udvari játék és a kirándulások segítik gyermekeink szervezetének, teherbíró képességének fejlődését, egészségének megóvását.

Jól felszerelt tornatermünk lehetőséget biztosít a nagymozgások és a finommotorika fejlesztésére egyaránt. Mozgásos tevékenységeinket és eszközeinket gyermekeink életkorához, fejlettségi szintjéhez, csoportjaink összetételéhez válogatjuk. A tornaszerek sokszínű használata az egyéni fejlesztésekre, a teherbíró képesség növelésére és a mozgás megszerettetésére is jó lehetőséget nyújt. Az óvodás gyerekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése, a különböző sporteszközök megfelelő, rendeltetésszerű használatának megmutatása és betartatása. Minden esetben a rendszeres, jó hangulatú mozgás biztosítására törekszünk és sokszínű gyakorlat anyagunk utánzáson alapuló mozgásos anyagát, gimnasztikai elemekkel is kiegészítjük. Értékelés során próbálunk mindig egyénileg és konkrétan is értékelni a gyerekeket, hogy tudják, mit csinálnak jól és min kell még javítaniuk.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő gyermekek (pl. SNI-s) neveléséhez az egyéni bánásmód elvét alkalmazzuk és ezen túl, ha szükségét látjuk, szakember közreműködését, segítségét is igénybe vesszük!

A tehetséges gyerekek tovább fejlődéséhez a csoporton belül tudatosan olyan játékokat, mozgásos tevékenységeket szervezünk, amely segíti őket a tehetségük kibontakoztatásában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mozgásos tevékenységeket és azok eszközeit mindig a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, a csoportok összetételéhez, továbbá az elérendő célokhoz tervezzük
- az óvodás korban tervezhető mozgásfejlesztő játékokat és a hozzá tartozó szervezeti formákat (irányított és szabad mozgásokat) változatosan és differenciáltan állítjuk össze és végrehajtásukhoz biztosítjuk a szükséges feltételeket
- az egészség megőrzése és az egészséges életmódra nevelés érdekében mindennapos rendszeres mozgást biztosítunk, lehetőség szerint a szabad levegőn
- a mozgásos tevékenységeket –a komplexitás jegyében- más nevelési területekkel összefüggésben, integráltan próbáljuk szervezni
- a rendszeresség és fokozatosság elvét mindig szem előtt tartjuk

3-4 éves korosztályban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása:

- az irányított mozgásos játékok során a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt
- megismerkedhetnek futás gyakorlatokkal, futás formákkal különböző irányban és feladatokkal, változatos talaj formákon
- ugrásgyakorlatokat játszhatnak: szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket, majd leugrásokat

- dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal ismerkedhetnek meg (pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás és elkapás, labda ledobás és elkapás)
- a mozgásos játékok teret adnak a támaszgyakorlatok végzésére is (csúszások, mászások, kúszások)
- ismerkedünk a talajtorna elemeivel is (gurulóátfordulás, gurulás a test hossz tengelye körül)
- változatos egyensúlyozó játékokat játszunk
- ismerkedünk a különböző kéziszerrel (kislabda, babzsák, közepes labda) és a tornaterem egyéb eszközeivel (pad, szőnyeg, zsámoly stb.)

4-5 éves korosztályban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása:

- természetes mozgásukban még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly
- irányított mozgásos játékokban az eddigi futásgyakorlatok kicsit nehezednek illetve kiegészülnek (hosszabb ideig tartó futás vagy pl. több akadály illetve tárgy beiktatásával)
- az ugrásgyakorlatok is kiegészülnek a páros lábon szökdeléssel, páros lábbal történő fel-és leugrással és a helyből távolugrással
- a dobásgyakorlatok során próbálgassák a célbadobást egykezes felső dobással vagy a hajítást haránt terpeszállásból
- minél gyakrabban játszanak labdagyakorlatokat, gyakorolják a labda gurítást, feldobást-elkapást, pattintást
- a támaszgyakorlatokat (csúszás, mászás, kúszás) ne csak talajon, hanem szereken (pl. padon) is gyakorolhatják
- a talajtorna anyagában jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata („csikórugdalózás”)
- kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása (az egyensúlyozó játékokat rézsútos szereken is gyakorolják)
- tervezzünk lábboltozat erősítő, tartásjavító speciális járás-és gimnasztikai gyakorlatokat (elsősorban mezítláb)

5-6-7 éves korosztályban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása:

- a sokféle mozgáselem ismeretében és ezek felhasználásával a gyerekek összerendezett, harmonikus mozgásának kialakítására kell törekedni
- ennél a korosztálynál különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a finommotorika fejlesztésére és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazására
- gyakran tervezzünk kisebb testrészekkel történő mozgásokat és alkalmazzunk változatos kéziszerrel (szalag, kendő, labda stb.)
- a futógyakorlatok egészüljenek ki versenyfutással, sor-és váltóversenyekkel, ismerjék meg a fokozódó futást, a gyors és lassú futást, a kitartó és belegyorsuló futást, az akadályokon átfutást
- végezzenek ugrásgyakorlatokat, szökdeljenek páros és egy lábbon haladással, végezzenek sorozatugrásokat különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át, gyakorolják (rövid nekifutásból) a magas-és távolugrásokat
- dobásgyakorlataik során: dobjanak egykezes, kétkezes, alsó –és felsődobással célba 2 méter magasság felett is
- labdagyakorlataik során minél többet vezessék a labdát, játszanak labdajátékokat párokban és kisebb csoportokban is

- az ismert támaszgyakorlatokat és talajgyakorlatok elemeit próbálják összekapcsolni és más kiegészítő feladatokkal is végezni
- az egyensúlyozó gyakorlatokat próbálják fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve alkalmazni

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban
- tudjanak ütemtartással járni egyenes vonalban, körben és egymáshoz alkalmazkodva párosával is
- képesek legyenek menet közbeni irányváltásokra, ismerjék az irányokat, tudjanak térben tájékozódni
- képesek legyenek hosszabb (kb.50-100 méteren) távon is futni, lassabb iramban kocogni
- alakuljon ki harmónikus, összerendezett mozgásuk
- a gimnasztikai gyakorlatokat képesek legyenek megfelelően és esztétikusan végezni
- erőteljesen fejlődjenek testi kondicionális és mozgáskoordinációs képességeik (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség, egyensúlyérzék, szem- kéz- láb koordináció)
- a különböző támaszgyakorlatokat (csúszást, mászást,) ugrásgyakorlatokat és a célbadobást biztonsággal, helyes technikával hajtsák végre
- versenyszellemük és szabálytudatuk alakuljon ki a különböző ügyességi és versenyjátékok hatására
- labdajátékokban aktívak és ügyesek, tudnak helyben labdát vezetni
- a mozgás hatására személyiségjegyeik pozitívan alakulnak, szociális képességeik fejlődnek és erősödnek (kitartás, együttműködés, egymáshoz való alkalmazkodás, fegyelmezettség, önbizalom, reális önértékelés)

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja

A környezeti nevelés során a gyermekek megismerkednek a körülöttük lévő világ természeti és társadalmi valóságával. Alakulnak ismereteik a természeti környezet élő és élettelen alkotórészeiről.

Megfigyelik az időjárási jelenségeket, az évszakok változásait, a növények, az állatok és az emberek életét.

Vizsgálódnak, tapasztalatokat és élményeket gyűjtenek a vízről, a talajról, a levegőről, a fényről és a hőről.

Mindezek mellett nő fajismeretük, ökológiai összefüggéseket tapasztalnak meg, alakul természetszeretetük, valamint igényük mindezen értékek megvédésére.

A társadalmi környezet eseményeinek, helyszíneinek ismerete segíti beilleszkedésüket egyre táguló környezetük különböző közösségeibe, elősegíti társas kapcsolataik alakulását.

A gyermek környezete megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és a téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését

- biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre
- a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- fektessen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására:
- a tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
- gyermekek esztétikai érzelmeinek kibontakoztatása
- közösséghez való tartozás élményének erősítése
- gyermekek erkölcsi-szociális érzelmeinek alakítása

A (2,5) 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a külső világ tevékeny megismerése, megszerettetése, nemzeti értékeink megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A (2,5) 3 - 4 éves gyermekek az óvoda elfogadása után megismerkednek, tapasztalatokat szereznek közvetlen környezetükről. A tapasztalatok segítik őket, hogy biztonságban érezzék magukat, megszeressék környezetüket. Megismerkednek az óvoda csoportjaival, dolgozóival, az óvoda udvarával, majd utcájával. Figyelik az évszakok szépségeit, színeit, jellegzetességeit, időjárást, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakokra jellemző képeket. Ismerkedünk az óvoda utcájával, annak épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, az esztétikai alkotásokkal, pl. szobor.

A 4 - 5 éves gyermekekkel már az óvoda utcáján túl is szervezhetünk élményszerző sétákat. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására. A természet változásait legjobban a kirándulások, séták alkalmával tudjuk megfigyeltetni. Helyi lehetőségeink nagyon gazdag élményanyagot tudnak nyújtani (várkert, vár, váralja) ezekhez. A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok jellegzetességeit, az időjárás változásait. Képesek legyenek észrevenni a természet szépségeit, gyönyörű pillanatait. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket és ezeket közösen dolgozzák fel. Végezzenek a csoportban rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtását. Séták közben gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket. A téli időszakban tekintsenek meg 10-15 perces vadállatokról szóló felvételt.

Az 5 - 6 - 7 éves gyermekek ismerjék meg városunk nevezetességeit, helyi jellegzetességeit. A séták során a természet által elhullatott terméseket, leveleket, ágakat, kavicsokat, tollakat gyűjtögetünk. Ezeket a csoportokban kialakított természet kincseit őrző sarokban helyezük el, ill. különböző módon hasznosítjuk (termésbáb, játékeszköz, hangszer, képek, gyógytea stb.). Arra törekszünk, hogy a gyermekek megfelelő módon viselkedjenek a természetben, szeressék és védjék azt. Fontos feladat a környezet élőlényeivel szembeni

pozitív magatartást kialakítása. A nagyobb gyermekek ismerjék meg a természetvédelem, a védett állatok, védett növények fogalmát, jelentését is. Ennek érdekében nem hozunk a csoportba olyan állatot, növényt, amelyet természetes lelőhelyén is megfigyelhetünk (giliszta, csiga, katicabogár, stb.). Egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket végzünk a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal. Megismerkednek a felnőttek munkájával, ellátogathatnak több munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak. Ellátogatunk: könyvtárba, múzeumba, kiállítótermekbe, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra, autóbusz-állomásra.

Sok ismeretet szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Meglátogatjuk környezetünk háziállatait, megfigyeljük, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját. Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok, filmek, diák használatával. Kirándulások, séták szervezésével tegye lehetővé a közvetlen természeti környezet megismerését, alapozza meg a szülőföld szeretetét és védelmét.

Nyújtsanak segítséget az udvaron és a kertben végzett tevékenységekben. A magas ágyásokban célszerű olyan zöldségféléket termesztetni, amelyeket étkezéseikhez elfogyaszthatnak a gyermekek. Ismerjenek meg néhány vadon termő, gyógy-, ill. fűszernövényt, ezekből gyűjtünk is.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Meg tudják számlálni környezetük tárgyait legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, közé stb.)
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, alakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- A gyermekeknél kialakul a kötődés szülőföldjükhöz, ismerik szűkebb – tágabb környezetüket, tolerálják az élőlények közötti különbözőségeket, fontosnak tartják környezetük védelmét, a takarékossgot (víz, energia, papír) szelektív hulladékgyűjtés. Vigyáznak környezetük tisztaságára, megóvására!

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A tevékenység célja

A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.

A matematikai érdeklődés felkeltése.

A logikus gondolkodás megalapozása.

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozunk a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédünkbe.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevételével.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro csoportos szervezéssel.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Tevékenységek:

A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód a párosításra, számlálásra, a több, a kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom.

Tapasztalatszerzés a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás a térben és a síkban

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetőek
- Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Tudnak legalább 10-ig számolni, össze tudják a tárgyakat hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint
- Képesek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Helyesen értelmezik és használják az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb.
- Felismerik a sorba rendezés logikáját, azt képesek jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető síkformákat felismerik, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képesek részekből az egészet kirakni.
- Ismerik az alapvető mértani testeket, azokat képesek felismerni és megnevezni /kocka, gömb, téglatest /
- Tapasztalatuk van a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képesek felismerni és megfogalmazni.
- Ismerik a jobbra-balra irányokat értik a helyeket kifejező névutókat /pl. alá, fölé, mellé, közé stb./

Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

A tevékenység célja

- A magyar nyelv szépségének, kifejezőképességének megismertetése.
- A magyar népi kultúra ápolása, a hagyományörzés korosztálynak megfelelően helyi sajátosságokhoz igazítva.
- A programjaink erősítsék a gyermekekben a hagyományok tiszteletét, az összetartozást, a közösségi érzést, az egymásra való odafigyelést.
- Közös élményszerzés biztosításával ünnepek, hagyományok megismertetése életkori sajátosságokhoz igazítva
- Érezzék a gyermekek a hétköznapi és az ünnepnapok váltakozását, ritmusát, éljék át a hagyományos ünneplést a népszokások megismerése által.
- A természeti-, emberi-, tárgyi környezet esztétikájának, értékeinek felfedeztetésével, a környező világgal való pozitív töltésű érzelmi viszony megalapozása.
- Az óvoda a gyermekek nyitottságára építve értékét közvetíti a hazaszeretetet és a szülőföldhöz, való kötődéshez.
- A család iránti tisztelet, az emberi értékek fontosságának kiemelése.
- A nemzeti identitástudat fejlesztése.

Ünnepeink külsőségeiben és tartalmukban olyan visszatérő élményeket jelenthetnek gyermekeinknek, amelyek erősítik közösségi érzésüket, olyan élmények biztosítunk számukra, amelyek az éntudat mellett a magyarság tudatát is alapozzák. Az ünnepre való készülődés a gyermek korának, képességeinek megfelelően közös tevékenység, melyben együtt tervezünk, szervezünk, készítjük a hagyományokat idéző jelképeket. Óvodai életünket, játékokat, tapasztalatszerző alkalmakat, az évszakok adta lehetőségek köré építjük, szervezzük. Az évszakok változása adja nevelésünk meghatározó ritmusát. Ehhez kapcsolódóan megemlékezünk a környezet védelme által inspirált különböző jeles napokról is. Az évszakokat ritmikus váltakozásukkal, a jellegzetességeiket hordozó ünnepek és a hétköznapok tagolják. Óvodánkban a készülődés gazdag tartalommal tölti ki az ünnepek előtti időszakot, hétköznapjainkat: az ünnepek képzeletkörében játszunk, ismerkedünk történeteikkel, mítoszaikkal, az ünnepi alkalmak mondókás-énekes népi játékhagyományaival, vizuálisan is megjeleníthető szokásaival.

A készülődés, az ünneplés óvodai rendjének kialakításakor szem előtt tartjuk, hogy a magyar nép hagyományos kultúrájában minden ünnepnek helye és ideje van.

Próbáljuk megnyerni a szülőket. A családi ünnepeket –karácsony, anyák napja– nem sajátítjuk ki, nem tesszük intézményes ünneppé. A magunk eszközeivel érzelmileg ráhangoljuk a gyermekeket, kisgyermeki tudásukat az ünnephez illő verssel, énekkel gazdagítjuk, segítségükre vagyunk ünnepi ajándékuk kigondolásában, elkészítésében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekekkel közösen készülünk az ünnepekre.
- Az ünnep fényét emeljük azzal, hogy az alkalomhoz illően közösen díszítjük fel a csoportszobát és az óvodát.
- A hagyományok ápolása közben az együttjátszás, együtt munkálkodás, tervezgetés során örömtelivé tesszük a várakozás időszakát.
- Együttműködési képességápolása, a korosztálynak megfelelő szociális magatartás kialakítása.
- Segítjük az élménybefogadás képességének fejlődését, a gyermekek igényeihez igazodóan nyújtunk lelki törődést, biztatást, megerősítést.
- Az óvodapedagógus és a munkáját segítő dolgozó elsőszámú modell, leghatásosabb példa, ezért fontos számunkra az esztétikus megjelenésünk, az utánzásra alkalmas viselkedéskultúránk, beszédstílusunk, kommunikációnk, és bánásmódunk.
- A természeti és emberi környezet megbecsülésére nevelünk a népművészeti, művészeti alkotások szépségének felfedeztetésével; különböző kulturális programokon való részvétellel pl. színházi előadások, szülőföldhöz való kötődés erősítése a néphagyományok ápolásával

Jeles napok:

ŐSZ

- *Szüret, betakarítás:* Szüreti mulatságot szervezünk. Szőlőt szemezzetünk, préselünk, mustot kóstolunk. Őszi gyümölcsöket, terményeket gyűjtünk. Mondókát, verset, éneket hallgatunk a szőlőről. Szüreti népi játékokat játszunk, énekelünk, táncolunk. Őszi terményekből játékokat, bábokat készítünk.

- *Népmese napja* /szept. 30/- óvodapedagógusok mesejátéka színesíti ezt a napot.

- *Zene világnapja* /október 1./- a Zeneiskola koncertjén veszünk részt
- *Állatok világnapja* /október 4./- a vár tövében levő állatsimogatóhoz látogatunk el. Séták, kirándulások. Rövid kisfilmek megtekintése az állatok életével, élőhelyével stb. kapcsolatban.
- *Márton nap* / november 11. / - Óvoda szintű hagyományörzés, versek, mondókák dalos játékok, libazsíros kenyér kóstolása a szülők részvételével. Lámpás felvonulás az óvoda épülete körül.
- Erzsébet napi vásár (november 19.)

TÉL

- *Adventi ünnepkör*: Megismertetjük az advent jelképeit a gyermekekkel. Ünnepváró és köszöntő dalokat és verseket mondogatunk. Meglepetés ajándékot készítünk a családnak. Advent, ráhangolódás, várakozás. Adventi naptárkészítés, gyertyagyújtás, mézeskalácssütés, csoportszoba folyamatos díszítése a gyermekekkel közösen. Részt veszünk városunk Adventi megemlékezésén.
- *Mikulás*, Mikulás érkezése a csoportba, rövid köszöntés után megajándékozza a gyermekeket, versekkel, dalokkal köszöntik őt.
- *Luca napja*, e naphoz kapcsolódó népszokásokat elevenítjük fel, Luca búzáat ültetünk.
- *Karácsony* - *Újévi köszöntő*
- *Farsang* jelmezes karnevál, tréfás farsangi dalokat, bálba hívogatókat, névcsőfolókat, csalimesét mondogatunk. Képességeiknek megfelelően segítenek a maszkok, illetve jelmezek elkészítésében. A gyermekekkel együtt díszítjük csoportszobát. Vidám versengések, közös tánc hangulatossá teszi ezt a napot.

TAVASZ

- *Nemzeti ünnepünk, március 15-i* megemlékezés, ráhangolódás az ünnepre: magyar zászlót kokárdát, pártát, csákót, kardot, dobot készítünk. Verset, éneket, énekes játékot tanulunk. Várat készítünk karton dobozokból, lovakkal, huszár bábokkal díszítjük. Városunk csatában elhunyt huszárainak emléktábláját koszorúzzuk meg.
- *Húsvét*, aktívan részt vesznek a csoportszoba díszítésében. A fiúk és lányok csoportja „titokban” készülődik a locsolkodásra, megvendéglésre. Néphagyományok ápolása: tojásfestés, tojáskeresés, locsolkodás.
- *Víz világnapja* /március 22./
- *Föld napja* /április 22./ A természet védelmének, szerepének hangsúlyozása. - séták, kirándulások - faültetés, virágosítás - növény- és állatvédelem, munkálatok a kertben.
- *Madarak és fák napja* / máj. 10./
- *Anyák napja*, Sokat beszélgetünk az édesanyákról és nagymamákról. Titkolózás, készülődés, örömszerzés, ajándékkészítés előzi meg az ünnepet. A köszöntést az óvodapedagógusok döntése alapján egyénileg, ill. csoportosan szervezzük.
- *Zsófia Nap* / Kompanik Zsófia, óvodánk névadójának névnapjához kapcsolódik/
- *Gyermeknap*, közös kirándulás a szülőkkel
- Nagycsoportosok búcsúzó ünnepsége, A nagyobbak a hagyományainknak megfelelően a szülők jelenlétével, vidám versekkel, dalokkal és tánccal, közös ünnep keretében köszönnek el egymástól.

A jeles ünnepeink mellett vannak olyan ünnepek, amelyet szűkebb körben ünnepelünk meg. Ilyenek például:

- a gyermekek születésnapja
- évközi koncertek / Zeneiskola előadásában/
- Galéria megnyitók / őszi, tél, tavaszi /

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Erősödik a csoport kohéziós ereje, egyre jobban átérzik az ünnep hangulatát.
- A gyermekek örömmel, várakozással telve készülnek az ünnepekre, eseményekre.
- Erősödik aktivitásuk részvételi szándék

5.7. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja

A gyermekek örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység közben szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat környezetükről és alakuljanak ki olyan készségeik, képességeik, tulajdonságaik, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagunkért és a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, a munkafázisok sorrendiségének megismertetésével, később önállóan, öntevékenyen végzik. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus értékelése buzdító, megerősítő jellegű legyen, ezzel is elősegítve, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A munka a tapasztalatszerzés, az együttműködés képességének, a céltudatosságnak, az önállóságnak és az önfegyelemnek az alakítója, ugyanakkor fejleszti a gyermekek mozgás és kontaktusteremtő képességét, számtalan ismeretet közvetít és szocializál.

Az óvodai munka a szervezett tanulás előfutára, amelyben a teljesítmény szerepe meghatározó. Az addig vezető út pontos szabályait be kell tartani az eredmény érdekében, nem lehet abbagyni félúton, mert akkor nem jön létre a produktum.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezése
- a gyermekkel való együttműködés
- folyamatos, konkrét és reális, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése
- a belső és külső környezetben végzendő munkák feltételeinek megteremtése

A klasszikus munkafajták közül gyakorlatunkban jelen vannak

- az önkiszolgálás,
- a felelősi tevékenységek,
- az alkalmoszerű munkák.

Pedagógiai szempontból az önkiszolgáló munka gyermekeink preferált tevékenysége, mivel a szokások hosszú folyamatban, sokszori, hasonló körülmények közötti gyakorlással szilárdulnak meg.

A hagyományos naposi munkát célszerű más tartalommal is megtöltenünk, mint pld. egy-egy játéktér napi gyakorisággal történő takarításával és rendben tartásával, szobanövények, állatok ápolásával és gondozásával, stb.

A gyermek munkajellegű tevékenysége

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a napi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskolásoknak, felnőtteknek
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösségért

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenység célja

- a tág értelemben vett tanulási vágy és képesség kialakítása /szociális, intellektuális, érzelmi - akarati képességek fejlesztése/
- spontán ösztönös, utánzásra épülő tanulás-, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja
- az óvadás gyermek kompetenciáinak fejlesztése – építve a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire

Óvodáskorban a gyermek a játékban él és fejlődik, amely az ember megismerő és teljesítőképességének gyarapodását, kreativitásának és önkiterjesztési törekvéseinek kibontakozását foglalja magába.

A fejlődés belső tényezői közül legfontosabb a belső érés.

Genetikailag programozott, biológiai jellegű folyamat, amelynek során a szervezetben megteremtődnek azok az alapfeltételek, amelyek az embert alkalmassá teszik a környezeti hatások feldolgozására.

Az idegrendszer érése főleg az érzékszervi működésekben, a mozgás fejlődésében és szabályozásának növekvő képességében mutatkozik meg. Később képes a gyerek a környezetét utánozni, a látottakat, hallottakat elraktározni, próbálgatni, ismételni, variálni és belőlük újat is alkotni. Fantáziájának működtetésével ügyességre, értelmi mozgékonyagra tesz szert. A fejlődéshez külső feltételekre is szükség van.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvadás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak a bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás nem más, mint tapasztalatszerzés, amely a külső környezettel való kölcsönhatás során keletkezik. A fejlődés feltétele, hogy az érési folyamatok minél gazdagabban mintázott környezetben jöjjenek létre. A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetbe, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése egész nap folyamán,
- lehetőség teremtése cselekvő aktivitás, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás útján olyan helyzetek átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit, kreativitásuk erősödik
- segítségnyújtás tapasztalatok szerzéséhez, amelyben saját teljesítőkéességüket is megismerhetik,
- a gyermekek beszélőkedvének megőrzése,
- sokféle anyag, eszköz biztosítása, melyet felhasználhatnak tevékenység közben,
- az óvónő érdeklődő, kíváncsi magatartásának megőrzése

A sajátos nevelési igényű gyermekeinknek biztosítjuk, hogy a sérülés-specifikumának és az egyéni képességeknek megfelelően részt vegyenek a megismerési folyamatokban, fejlődjenek kognitív képességeik

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél a differenciálás módszerével törekszünk a gyermeki kompetenciák (ismeretek, képességek, attitűdök) kibontakoztatására, megerősítésére.

Az egészséges testi - lelki képességekkel rendelkező kisgyermek sok mindent eltanul a felnőttől. A tanulás elsődleges módja az utánzás, a minta-és modellkövetés - spontán helyzetekben, amelyekben sokféle tanulási forma és lehetőség benne foglaltatik: az ingertársulás és megerősítés, a próba - szerencse, a belátásos felfedezéses és a problémamegoldó eljárások. Mivel a kisgyermek határozottan kedveli és igényli az ismétlést, gyakori próbálkozásaival az előbbieket segítségével kialakítja gondolkodásmódját.

Óvodánkban, a játékban sokat énekelünk, mondókázunk, verseket mondunk, mozgásos, lírai és dramatikus játékba hívjuk a gyerekeket, mesélünk, elbeszélünk és beszélgetünk.

Rajzhoz, festéshez, agyagozáshoz, papír - termény - fonal és fa játékszerkészítéshez mutatunk példát, évszakonként négy-öt játékötlöt és tevékenységformákat kínálunk.

Eközben alakul ki műveltségük, fejlesztjük képességeiket, készségeiket. Kicsik - nagyok egyaránt megtalálják életkoruknak érdeklődésüknek, képességeiknek megfelelő "tanulási lehetőségeket".

Tanulási típusok óvodánkban:

- utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán, játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- gyakorlati problémafelvetés,

- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- megfigyelések.
- irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

A gyereket veleszületett kíváncsisága arra ösztönzi, hogy újabb és összetettebb ingerhatásokat keressen. Egyre nagyobb önállóságra törekszik önmaga és tárgyi - társas környezete felett. Nem tud nem tanulni!

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A játék belső indítékai normális környezetben elegendőek ahhoz, hogy a gyermek tanuljon. A természetes motivációt megnövelő külső kényszerítő, sürgető hatások csak rontják a valódi tanulási kedvet /jutalom /.

A "csak játszó" gyerek vizuális, térbeli tájékozódási, motoros és taktilis képességeit jól fejlesztjük az útvonal és labirintus játékkal, a térbejárásos nyomkeresésekkel, szembekötősdikkel, páros játékok, a felelgetősdik, a találós kérdések és rajzolásokkal.

A társas kapcsolatokat, emberi viszonyokat, érzelmeket megjelenítő szerepjátékokkal alakítjuk pozitívan /család, orvosos, stb./. Mindenféle fejlesztést, felzárkóztatást az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő fő tevékenységi formában a játékban végezzük, egyénre szabottan spontán és óvónő kínálta játékban, ha szükség van rá, akkor egyéni fejlesztés szakember segítségével.

A tanulás tervezése:

Az óvodai nevelés tervezését a csoportnapló nevelési alapelvei és tevékenységi terve tartalmazza. A nevelési alapelvek 1 nevelési évre, míg a tevékenységi tervek 2 hétre készülnek. A csoport életéről a feljegyzéseket, kéthetente a csoportnaplóban dokumentáljuk. A gyermekek fejlődésének nyomon követését, fejlesztését, egyéni fejlesztési terveket a gyerekek portfóliója tartalmazza.

6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös

jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

– Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

– Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde 2013.08. 27.-én jóváhagyott Pedagógiai Programjának jelen módosítása 2022-ben készült.

A módosítást a Pedagógiai Program jogszabályi háttérének változásai tették szükségessé.

Az újonnan megalkotott Pedagógiai Program jogelőd programja:

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programja 2013.

Érvényessége:

Az intézményvezető jóváhagyását követően a kihirdetéstől lép életbe és visszavonásig érvényes. A módosított Pedagógiai Programot 2022. szeptember 1-jétől szükséges bevezetni.

Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a: 250 /2010.(VI.29.) határozat számon elfogadott. Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programja 2013.

Az Óvodai Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A Pedagógiai Program hatékonyság és beválás vizsgálatára a vezetői megbízás második és negyedik évében kerül sor.
- Az óvodapedagógusok szakmai munkaközössége minden nevelési év végén, írásban (az éves beszámolóban) értékeli a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok/feladatok megvalósulását.

A Pedagógiai Program módosítása

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:

- intézményvezető
- a nevelő testület bármely tagja
- szakmai munkaközösség
- Szülői Szervezet
- az óvoda fenntartója

A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézmény vezetője hagyja jóvá.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A dokumentum egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve helyeken tekinthető meg:

- óvoda honlapján
- óvoda irattárában
- az intézmény vezetőjénél

A Pedagógiai Program jelen módosításának indoka:

- Törvényi jogszabályi változás

Tájékoztatás a pedagógiai programról

- A kiscsoportos gyermekek szülei számára tartott első szülői értekezlet alkalmával az intézményvezető vagy az általa megbízott személy átfogó tájékoztatást nyújt a

pedagógiai program tartalmáról. Az óvodával később jogviszonyt létesítő gyerekek szüleinek az intézményvezető vagy az általa megbízott személy előre egyeztetett időpontban ad tájékoztatást az óvoda pedagógiai programjáról, mely az intézmény honlapján folyamatosan, az óvoda irattárában, az óvodavezetői irodában, az óvoda nyitvatartása alatt megtekinthető.

– A fentiekén túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az intézmény vezetőjétől és a csoportban dolgozó óvodapedagógusoktól.

– A Pedagógiai Programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor feltehet az intézmény vezetőjének, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra. Szóbeli érdeklődésre, szóbeli tájékoztatást kaphat az óvoda képviselőjére jogosult személyektől.

Sümege, 2022. augusztus 26.

Ph.

.....
Papp Lászlóné
intézményvezető

ZÁRADÉK

<p>A Pedagógiai Programot készítette: Az óvoda nevelőtestületének bevonásával <u>az intézmény vezetője</u></p>	<p>Dátum: 2022.08.26. ..... Papp Lászlóné Intézményvezető aláírása</p>
<p><i>Az óvoda nevelő munkát segítő alkalmazottai az óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakról a nevelőtestületi elfogadás előtt <u>tájékoztatást kaptak.</u></i></p>	<p>Dátum: 2022.08.26. ..... A nevelő munkát segítő alkalmazottak nevében aláírás</p>
<p>A <u>Szülői Szervezet</u>, a módosított Pedagógiai Programról magasabb jogszabályban biztosított jogai alapján a nevelőtestületi elfogadás előtt a <u>tájékoztatást megkapta.</u></p>	<p>Dátum: 2022.08.26. ..... Szülői Szervezet nevében aláírás</p>
<p>A nevelőtestület magasabb jogszabályban meghatározottak alapján a helyi egészségfejlesztési programot az óvoda-egészségügyi szolgálat <u>közreműködésével készítette el.</u></p>	<p>Dátum: 2022. 08.26. ..... iskolaegészségügyi szolgálat védőnője</p>
<p>A Pedagógiai Programot az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében <u>véleményezte</u>, szakmai javaslatait a Pedagógiai Program elfogadása előtt megtette.</p>	<p>Dátum: 2022.08.26. ..... szakmai munkaközösségvezető</p>
<p>Az óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület döntési hatáskörében <u>elfogadta.</u></p>	<p>Dátum: 2022.08.26. ..... Nevelőtestület nevében aláírás</p>
<p>Pedagógiai Programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban meghatározottak alapján <u>jóváhagyta.</u></p>	<p>Dátum: 2022.08.26. ..... Papp Lászlóné intézményvezető</p>
<p>Ph.</p>	

FELHASZNÁLT IRODALOM

Az óvodai nevelés országos alapprogramja /A Kormány 137/1996.(VIII.28.) Korm. rendelet módosítása a 255/2009.(XI.20.) Kormány rendelet

1. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve /Oktatási és Kulturális Minisztérium 2/2005.(III.1.) számú rendelete/
2. Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné - Dr. Ráczné dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével Minősített óvodai program /OKI Program - és Adatbankja 1996./
3. Óvodai nevelés játékkal, mesével. Elmélet és módszertan. Szerkesztette: Zilahi Józsefné /Iskolafejlesztési Alapítvány Szorobán Kiadó 1994./
4. Zilahi Józsefné: Minőségügyi kiegészítés az Óvodai Nevelés, Játékkal, Mesével című minősített óvodai programhoz/Eötvös József Könyvkiadó Bp. 2004./
5. Eperjesy Barnáné - Zsámboki Károlyné: Freinet itt és most /Nemzeti Tankönyvkiadó/
6. Bucherna Nándorné-Faust Dezsőné-Zadravecz Teréz: Néphagyományörzés az óvodában /Magyar Nyelv és Kultúra Nk. Társasága 2005./
7. Mérei Ferenc - V. Binet Ágnes: Gyermeklélektan /Gondolat Budapest 1972./
8. Dr.Hermann Alice: Emberré nevelés /Tankönyvkiadó, Budapest 1982./
9. C.G.Jung. Gondolatok az apáról, az anyáról és a gyermekről /Kossuth Könyvkiadó 1995./
10. Dr.Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok /Nemzeti Tankönyvkiadó 1977./
11. Útmutató óvodapedagógusok részére a keresztyén szellemű óvodai neveléshez
12. Intézményi dokumentumaink: Alapító Okirat, SzMSz, IMIP, Intézményi Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv, Minőségirányítási Kézikönyv
13. Segédanyagok a program megírásához - Lendvai Lászlóné közoktatási szakértő (Balatonkenese, 2010.02.22.)
14. Az 1996-ban elfogadott és a 2009-ben módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának összehasonlítása – Körmöci Katalin
15. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának egybeszerkesztett változata
16. Így láttuk Kodályt /szerkesztette Bónis Ferenc/
17. Kodály Zoltán: Zene az óvodában
18. Dr Lázár Katalin: Népi játékok az óvodában /Óvónők kincsestára 2004/
19. Falvai Károly: Ritmikus mozgás énekes játék
20. Tátrai Zsuzsanna-Karácsony Molnár Erika: Jeles napok,ünnepi szokások
21. Balatoni Katalin: Így tedd rá 1-2 népi játék táncmódszertan
22. Balatoni Katalin: Ünnepek a néphagyományokban
23. Balatoni Katalin: Utat adok és utat török Kodály nyomdokaiban
24. Balatoni Katalin: Népi játék néptáncmódszertan az óvodában
25. Brassói Sándor- Paszkoszné Kulcsár Andrea: Az óvodai nevelés országos alapprogramjának legfontosabb változásai az óvodák és a fenntartók feladatai / Oktatási és Kulturális Minisztérium 2017./

MELLÉKLETEK

1 sz. Melléklet

Az óvoda egészségnevelési programja

Gondolatok az egészségnevelésről

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái (életviteli helyzetei) közül a legegészségesebbet válassza, az egészséget választó képességét kifejllessze. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását, visszautasítását. Az egészségnevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű, immanens (minden nevelési mozzanatban jelenlevő) feladatává.

Az egészségnevelés fogalmát a szokásostól eltérő, azon túl mutató módon szükséges értelmeznünk. Túl kell lépni a korszerűtlen, ún. testi nevelés beszűkült fogalmán, amely csupán a testi gondozást, a testi szükségletek kielégítését, a mozgás fejlesztést, az edzést és a testápolást foglalta magában.

Az óvodai általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés)
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, a kommunikáció és a konfliktuskezelés alapjainak elsajátítása)
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.)
- az egészségvédő képesség fejlesztése
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása
- az óvodapedagógusok, az óvodapszichológus és a pedagógiai munkát segítők viselkedésének szabályozása
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-enedékeny, tudatos és következetes nevelési módszer)
- az iskola-egészségügyi szolgálattal való együttműködés
- egészséges étkezés- táplálkozás érdekében naprakész kapcsolat az élelmezési vállalattal, valamint mérsékeljük az édességek, chipsek behozatalát az óvodába, lehetőség szerint „minden nap gyümölcsnap

Javasolt egészségfejlesztési programok

Óvodánkban hagyomány az évi egy alkalommal megrendezendő ÓVODAI EGÉSZSÉGNAP szervezésével és lebonyolítása. A jeles nap pontos időpontját és tartalmát a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

Ezen a napon lehetőség szerint a szülők és a tágabb környezet bevonásával az alábbi javasoltok szerint „szemezgethetnek” az óvodapedagógusok, mely tartalmak folyamatosan bővíthetők:

- Családi egészségnap
- Túrakisrandulás – Turisztikai nap a családok bevonásával
- Városból a faluba kirándulás
- Sportverseny nap – A kihívás napja
- Gyümölesszüret és befőzés
- Gyermeknap mozgásos programjai

Az éves tanulási terv elkészítése során javasolt, hogy az aktuális időszakhoz igazodóan a pedagógusok havonta tervezzenek egészséghetet.

Őszi témák:

- Piszkos a tenyered (tisztálkodás és egészség)
- Takarítási világnap (szept. 20.)
- Egészséges, mint a makk (egészséges táplálkozás)
- Ábelesz, kóbelesz (gyógynövények)

Téli témák:

- Az én testem (érezkszervek védelme)
- Hapci hét (egészség-betegség, az orvos gyógyító munkája)
- Ha jó a kedved (lelki egészség)

Tavaszi témák:

- Víz, víz, tiszta víz (folyadékpótlás egészségre gyakorolt hatása)
- Mozdulj! (mozgás és egészség)
- Lejárjuk a lábunk (kirándulás)

Nyári témák:

- Egészségvédelem
- Vizezés, sarazás
- Közlekedés